ПОЛИТИ Н

ЗА ВНИК

6 динара

БРОЈ 1360

20.1.1 ЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

КОМПЛЕТАН СТРИП

ИНДИЈАНКА ЈОНА

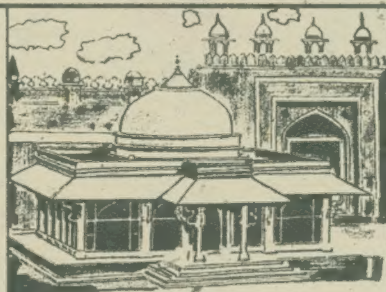
НМ

Ripley

Веровали или не!

СЕР
ХЕНС СЛОУН
БРИТАНСКИ ЛЕКАР, БИО ЈЕ ИЗАБРАН У ФРАНЦУСКУ АКАДЕМИЈУ НАУКУ 1708. ГОДИНЕ У ВРЕМЕ КАДА СУ БРИТАНИЈА И ФРАНЦУСКА БИЛЕ У РАТУ.

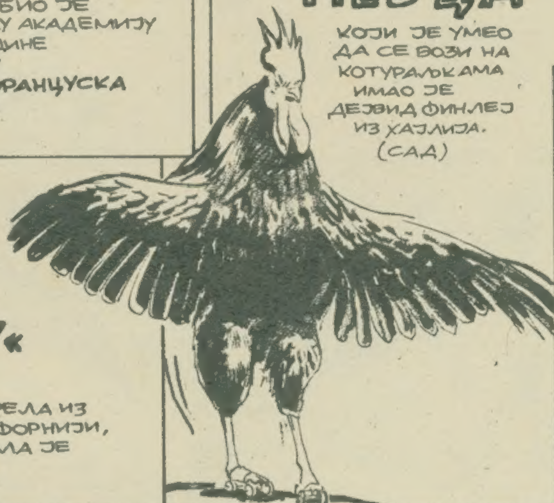

ОВА ГРОБНИЦА
У МАЛДИ (ИНДИЈА) БИЛА ЈЕ ПОДИГНУТА ЗА НЕКОГ ПАПАГАЈА КОЈИ ЈЕ УМЕО ДА ИЗГОВОРИ ЈЕДНУ МОЛИТВУ ИЗ КОРАНА. (1566)

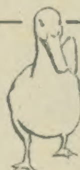

САОБРАЋАЈАЦ КРОУ (ВРАНА)
КАЗНИО ЈЕ ВОЗАЧА ПИКОА (ПАУН) ЗБОГ ПРЕБРЗЕ ВОЖЊЕ У ХЈУСТОНУ (ТЕКСАС).

„ДУХ" КОЈИ ЈЕ СПАСАО ГРАД
ГРОФ ОД ЊУКАСЛА ОСУДИО ЈЕ СВЕ СТАНОВНИКЕ ГРАДА БРЕДФОРДА (ЕНГЛЕСКА) ЗБОГ ПОДРШКЕ КРОМВЕЛУ НА СМРТ АЛИ ЈЕ СВОЈУ ОДЛУКУ ПОВУКАО КАД СЕ ЈЕДНА ХРАБРА ДЕВОЈКА, ОДЕВЕНА КАО ДУХ, УВУКЛА У ЊЕГОВУ СОБУ, ПРОБУДИЛА ГА И НАРЕДИЛА МУ: „ПОШТЕДИ СИРОТИ БРЕДФОРД".

ПЕВЦА
КОЈИ ЈЕ УМЕО ДА СЕ ВОЗИ НА КОТУРАЉКАМА ИМАО ЈЕ ДЕЈВИД ФИНЛЕЈ ИЗ ХАЈЛИЈА. (САД)

»ГУ-ГУ«
ПЛОВКА ЏОНА МАРЕЛА ИЗ ЕЛ МОНТА, У КАЛИФОРНИЈИ, ЗА 301 ДАН СНЕЛА ЈЕ 313 ЈАЈА.

КРОМПИР
У ОБЛИКУ ВАЗЕ СА ЦВЕЋЕМ НАШАО ЈЕ Л. ЊУМЕН ИЗ КЕЛСОУА. (САД)

КУСИНАБХА
КРАЉ КАНИЈАКУБЈЕ, ИМАО ЈЕ 100 ЋЕРИ И СВАКА ОД ЊИХ РОЂЕНА ЈЕ С НЕКОМ ТЕЛЕСНОМ МАНОМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● да би се знало да је саграђена за само годину дана, палата Сен Ђакомо, у Русију, у Италији, има 365 прозора.

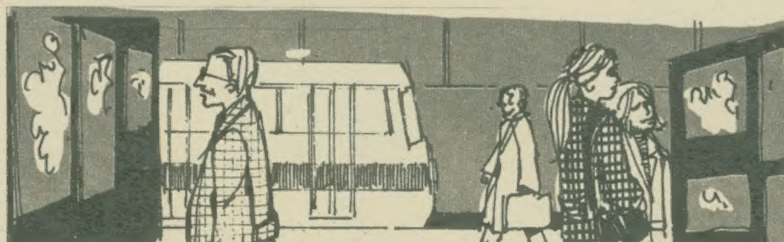
● сматра се да је чувени ђеновски морепловац Кристофор Колумбо човек који се највише пута рађао и умирао. Наиме, становници тридесет градова у свету сматрају да је рођен баш у њиховом граду. О години његовог рођења постоји двадесет и шест различитих података а „сахрањен" је на осам различитих места.

● године 1901. петоро бициклиста прешло је на бициклу са пет седишта раздаљину од Њуарка, у Охају, до Бафала, у Њујорку, и обратно, превалившии за четрнаест дана 1600 километара.

● у Стокхолму постоји једна метро линија која на дужини од 14 километара повезује центар града са предграђем Хјулста и коју називају најдужом уметничком галеријом на свету. Наиме, свака од њених подземних станица украшена је другачије. На зидовима једне налазе се фреске, на зидовима друге мозаик, затим склуптуре и све су то дела најпознатијих шведских уметника. Метро красе и одабрани дечији цртежи.

● у Токију, у трговачком делу града, отворен је ресторан за псе, први ове врсте у свету. У трпезарији, обојеној живим бојама, зависно од годишњег доба, налазе се столови и столице поређани у правилном реду. За ручак пси могу да добију тањир супе, парче свежег меса и тањирић млека. Овакав ручак стаје од 12 до 32 динара.

● кад полазе у лов на нојеве, Бушмани из јужне Африке маскирају се тако што на себе стављају нојеве испуњене сламом.

● прву астрономску станицу у арктичком појасу организовали су на острву Шпицбергу научници главне астроопсерваторије Академије наука СССР-а.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СТРИЧЕ БАЈО, ИДЕШ ЛИ НА ПАТИН ВЕЧЕ-РАШЊИ КОСТИМ-БАЛ?

ТРЕБАЛО БИ... АЛ' МРЗИМ ДА ОД СЕБЕ ПРАВИМ СМЕШНУ БУДАЛУ!

И ЈА... АЛ' ПАТА ЋЕ СЕ НА СМРТ УВРЕДИТИ АКО НЕ ОДЕМО!

ЧУЈ... ИМАМ ИДЕЈУ...

УСПЕО МАСКЕН-БАЛ, ГОСПО'ИЦЕ ПАТО!

ХВАЛА... САМО ЗАШТО СУ ПАЈА И ЧИКА БАЈА ЗАКАСНИЛИ?

ОХ... ЗВОНЦЕ! МОРА ДА СУ ОНИ!

ДИНГ ДИНГ

ЗДРАВО, ПАТО!

ЖАО МИ ЈЕ ЛЕПИ МОЈИ, АЛ' ЗНАТЕ ПРАВИЛО! НИКОГ НЕ ПУШТАМ У КУЋУ АКО НИЈЕ **КОСТИМИРАН!**

ПА **МИ** СМО КОСТИМИРАНИ!

ЗАР НИЈЕ ТАКО, ПАЈО!

ТАЧНО СТРИЧЕ, БАЈО!

10-30

НОЋ УБЕЂИВАЊА

ГОТОВО У СВИМ СЕЛИМА НА ТЕРЕНУ БУБАЊСКЕ ГЕРИЛСКЕ ГРУПЕ БИЛО ЈЕ ПАРТИЗАНСКИХ СИМПАТИЗЕРА. САМО У ЈЕДНО, ПРИЈЕЛОГЕ, НИСУ СМЕЛИ ДА ЗАЂУ... ★ ★ ★

Обилазећи крајем лета 1942. године герилце на подручју Колашина, Берана и Андријевице, стигао сам једне вечери и до бубањске групе. она је на свом терену, Бубњу и Штитарима, имала прилично срећену ситуацију. Само у једном јединог селу није имала своје пријатеље и симпатизаре а и како би, кад је у њему било — легло четника!

— **Морамо продрети и тамо** — рекао сам пошто су ми поднели извештај.

— **То је немогуће, друже Саво, па и сам знаш да је свака кућа четничка!**

— **Знам, али морамо учинити и немогуће да бисмо добили пролаз кроз село** — рекао сам. — **Вечерас ћемо Милош, ја и Ако кренути у село.**

Људи ме погледаше згрануто, али нико ни речи не рече.

КУЛА ОД КАМЕНА

Још од пре рата познавао сам два брата Недовића, најугледније људе у селу. Некада су припадали опозиционој страници, а сада су били најзагриженији четници. Били су то имућни људи, најбогатији у селу и захваљујући томе веома утицајни. Зато и није било чудно што су људи, приклањајући им се, листом пришли четничком покрету.

Све сам то добро знао. Знао сам и да је један од Недовића командант четничког батаљона. Па ипак, кад сам кренуо у село, одлучио сам да идем баш у њихову кућу, потпуно свестан тога колики је то ризик. Ако успем њих да придобијем, придобићу цело село.

Оно што ме је мучило било је да ли ћу жив успети да стигнем до њих. Ако ми то пође за руком, ваљда ћу их већ некако натерати да разговарамо. При том сам рачунао и на помоћ Милутина сина Михајла Недовића, с којима сам пре рата ишао у техничку школу у Београду. Свим срцем сам се надао да није заборавио да сам, не тако давно, политички с њим радио и да смо били добри другови.

Те ноћи била је месечина. Видело се јасно као по дану кад смо се Милош, ја и још један друг из бубањске групе запутили право преко села ка кући Недовића. Била је то права кула од камена, висока, са прозорима налик на пушкарнице.

Тек што смо пришли кући, пси су залајали.

— **Милутине!** — позвах полутласно, а Милошу рекох да се побрине за псе да не узбуне цело село.

Нико се није одазвао.

— **Милутине!** — позвах поново.

Опет ништа. Мук.

Обесих пушку о раме и бацих камен на врата.

Овог пута зачу се неко гумарање изнутра и уз цвиљење одшкрину се прозор.

— **Ко си?** — упита ме глас пун ишчекивања.

— **Ћути, не галами, чуће четници!**

— **Мајку ти партизанску.**

— **Пази, нисам сам!** — опоменуо сам човека на прозору. Као да су чекали баш на моје речи, двојица другова појавише се иза угла куће.

— **Хајде, Милутине, отвори, то сам ја, Саво!** — покушах још једном.

На то се прозор с треском отвори и у његовом оквиру појави се стари Михало Недовић.

— **Бежи одавде!** — прошишта уз псовку.

— **Хајде, Милутине, отвори!** — упорно сам наваљивао мада сам сваког часа очекивао да ми меци затреште око ушију. Али, њих, за дивно чудо, није било. Мене то охрабри па кренух ка вратима. Нису била закључана.

ДОСТА МИ БИ РАТА ВЕЧЕРАС!

Ушао сам сам. Три цеви биле су уперене у мене.

— **Шта је, шта сте се укипили, седите!** — викнуо сам на њих правећи се да не примећујем како им прсти стоје на обарачу.

Послушаше, али пушке и даље остадоше уперене у моја прса.

Тек што смо некако пробили лед и уз галаму отпочели разговор кад се на вратима зачу куцање. Као по команди, сви ућутасмо.

— **Четници!** — шапну Михајло, утрну гашљивку и угура ме у другу собу.

Није било пријатно ни мени ни Недовићима. Мени, јер сам знао какву би радост четницима причинило сазнање да им је члан Окружног комитета сам дошао на ноге. Укућани су се, опет, уплашили да би окаснели гости могли да их оптуже за сарадњу с партизанима.

— **Милутине, отвори им и дај ракије!** — одважих се најзад да кажем, не смевши ни да помислим шта ће бити ако им каже ко се налази у кући.

Милутин изађе из собе и пусти четнике у кућу. Ми ћутимо и ослушкујемо разговор у суседној одаји. Да ли ће нешто приметити? Не, ништа. Исувише су заокупљени собом и добром капљицом. Није прошло дуго и четници напустише кућу. Сви смо одахнули. Ја се и даље правим као да се нисам нимало препао и настављам разговор тамо где смо га прекинули.

Недовићи ме слушају и на крају стари Михајло рече:

— **Слушај, прошао сам два рата и ово ми је трећи. Е, богме доста ми га би вечерас. Сад тек видим да сте јунаци. Милутине** — окрете се сину — **зови жене да спремају вечеру!**

САСТАНАК У ГАЈУ

Пошто смо вечерали и сву ноћ се међусобно убеђивали, пред зору замолих да нам кажу где бисмо нас тројица могли безбедно да преданимо.

— **Идите у мој гај, а ми ћемо доћи око 10 сати** — предложио је Михајло.

Поздрвисмо се и изађосмо.

— **Друже Саво, не мислиш ваљда озбиљно да идемо у тај гај?** — упитао ме је забринуто Милош. — **Па могу тамо заседу да нам поставе!**

— **Морамо да ризикујемо** — био сам упоран. — **Тачно је да могу да нам поставе заседу, али ако то не учине, а ми се не појавимо, онда је цео ноћашњи разговор и убеђивање пропало. Морамо се ослонити на њихову реч.**

Нешто касније стигли смо до гаја. Прострли смо блузе и поседали. Пушке смо оставили надохват руке, спремни да што скупље продамо своје животе. Једино што смо још могли, било је да чекамо.

Око десет сати, баш као што су ми и рекли, појавише се Недовићи. Изљубисмо се к'о тетке. Пошто смо отпили по гутљај ракије, ја поново почех да говорим о нашој борби. Тек предвече, Недовићима као да су моје речи ушле у главу. Коначно попустише и пристадоше не само да нам дају пролаз кроз село већ и да за сутрадан увече организују састанак са омладинцима.

Састанак је и одржан и на њему су се појавили напреднији омладинци, сви они који до сада, плашећи се Недовића, нису смели јавно да покажу своју наклоност покрету. Од тог дана наши герилци смели су и дању и ноћу да пролазе кроз село Пријелоге.

Овај догађај из 1942. године, остао ми је у живом сећању — рекао нам је генерал-пуковник Саво Јоксимовић.

О. Вукадиновић

ФИЛАТЕЛИСТИЧКЕ ПОСЛАСТИЦЕ И... ЗАЗУБИЦЕ

ЈЕДИНО „ЗВОНЦЕ" У ЕВРОПИ

КАКО ЈЕ НАПОЛИТАНАЦ ЂОВАНИ КЈАВАРЕЛО НЕДАВНО ПОСТАО НАЈСРЕЋНИЈИ ЧОВЕК У СВЕТУ ЉУБИТЕЉА МАРАКА

Прва поштанска марка пуштена је у промет 6. маја 1840. године у Великој Британији. И од тог првог дана људи су, подстакнути лепотом ових „сличица", почели предано да их скупљају. Лепо је имати лепу марку, али је још лепше када се има ретка марка. Најсрећнији су ипак они који игром безброј случајева успеју да се домогну неког уникатa. Колико је таквих јединствених марака на свету и чије су оне власништво?

Блиндирана кола за марку

Краљица међу маркама и сан свих филателиста је већ легендарна „Британска Гвајана". Најскупоценија марка на свету издата је 1856. године у британској колонији Гвајани и на себи је носила ознаку за вредност од једног цента.

Да је филателија често и уносна трговина показују и замршени преговори до којих неки пут долази између организатора међународних изложби и власника ретких примерака.

Организатори изложбе „Италија 76", на пример, учинили су све да међу своје експонате уврсте и славну „Гвајану", али су од тога, због претераних захтева (новчане природе) њеног власника Американца Ирвина Вејнберга, на крају ипак били приморани да одустану. Морали су да се задовоље једном другом звездом филателистичког неба — нешто мање сјајном, јер се овога пута није радило о уникату — поштанском марком са Маурицијуса чији је власник такође Американац, Рејмонд Веил из Њу Орлеанса. Уместо „Гвајане" у Милано је тако, у пратњи власниковог брата, стигла ова друга марка. Али ту су муке несрећних организатора тек почеле.

Разљућен тиме што га на аеродрому нису сачекала блиндирана кола у пратњи до зуба наоружаних мотоциклиста, Веил јуниор се у месту окренуо и вратио натраг у родну Луизијану где је његовом драгоценом терету загарантовано дужно поштовање и што је још важније — безбедност.

Своје незадовољство Веил је изразио оштрим примедбама на рачун италијанске полиције. Да несрећа организатора буде још већа, унутрашњост специјалне касе купљене искључиво за ову прилику, касе коју ни детонација бомбе не би могла да отвори — остала је празна.

Клуб славних

Многи верују да је „Гвајана" једини уникат на свету. То међутим није тачно. У власништву колекционара, углавном оних са северноамеричког континента, налази се приличан број других. Прву од ових марака издала је 1845. године поштанска управа америчког града Боскавена из државе Њу Хампшир: имала је тада вредност од 5 центи, тамноплаве је боје и штампана је на финој жућкастој хартији. Марка је искоришћена и сачувана је на писму на коме је првобитно употребљена. Следи, годину дана касније (1846), један примерак који је издат у Александрији, у Вирџинији: вредност 5 центи, црна, штампала на плавој хартији. И овај уникат сачуван је на омоту писма. Исте године издата је у Балтимору, у држави Мериленд, још једна изузетно скупоцена марка. Њој, на жалост, не припада место на листи славних, јер, забога... несрећница има и сестре, обе употребљаване.

Године 1861. у Америци је избио грађански рат, али су поштанске власти Конфедерације наставиле да издају марке. Једна од њих данас је уникат: појавила се у Њу Смирни, у Флориди, и имала је вредност од 5 центи, црне боје на белој подлози, употребљавана је и сачувана на омоту. То међутим није једина јужњачка марка која ће се прославити: треба споменути још и ону која је издата 1864. године у Локпорту, у држави Њујорк. Вредност ове марке износила је 5 центи, црвено-црне је боје и сачувана је, као и све претходне, на омоту писма.

То је до сада била комплетна листа „славних". Ових дана, међутим, њој треба да се дода још један примерак.

Откриће

Велику реткост, а према томе и вредност, представљале су одувек и турске марке издате 1868. године. Познате су под називом »Azia Minor« (Мала Азија) и у доба када су се појавиле служиле су за обележавање поштанске преписке чији је пренос поверен „Малоазијској компанији парних бродова" из Смирне. Филателистички свет до сада је знао за две такве марке: ону у вредности од једног и другу у вредности од два пијастра. Изузетно су малобројне: зна се само за четири употребљаване, један пар вертикалних марака од једног пијастра и осам од два. Славне марке на себи имају само једноставан натпис: »Azia Minor — S.S.C.« и испод њега уписану одговарајућу вредност.

Задовољни власници, а то се често дешава и са другим маркама које су као ове права реткост, дали су им и надимак — „звонца". Назив потиче од имена власника бродске компаније (Бел, што значи звоно) које се налазило утиснуто на поштанском жигу Смирне.

Велико откриће до кога је ових дана дошло у Италији треба да у друштво славних уведе још једно „звонце", јединствено и до сада потпуно непознато. Ова марка која ће потрести филателистички свет разликује се по свом садржају од осталих »Azia Minor« примерака, јер је на њој заиста и представљено звонце на коме су уписана само два велика слова „А.М". Марка је имала вредност од једног пијастра, сачувана је на фрагменту писма, али је жиг и поред тога комплетан тако да потврђује њену припадност »Azia Minor« серији. Перфориране ивице су неоштећене, а марка је штампана у црној и наранџастој боји на папиру небо плаве боје.

Најсрећнији филателиста ових дана је Наполитанац Ђовани Кјаварело. Има и зашто да буде задовољан — власник је јединог уникатa у Европи.

М. И.

МИНИ-КВИЗ

1. Знате ли ко је написао роман „Лимунација на селу"?
2. Шта је конгестија?
3. Ко је био Ра?
4. Мачке се зноје само на једном делу тела, на којем?
5. Протуберанце су:

ОДГОВОРИ:

1) Политичку сатиру „Лимунација на селу" написао је Стеван Сремац (1855—1906) књижевник, један од најистакнутијих српских реалиста; 2) Конгестија је нагомилавање крви или сокова у једном делу тела; 3) Ра или Ре је био бог сунца код старих Египћана. Посвећена му је птица кобац, те је представљен с главом копца; 4) Меки јастучићи на шапама су једини делови тела који се код мачке зноје; 5) Протуберанце су пурпурни пламенови усијаних гасова који избијају са површине Сунца; гука, грба, израштај.

САВРЕМЕНИ НОМАДИ

САМЕХ - ЛУТАЈУЋИ НАР

СЕВЕРНОАМЕРИЧКИ ИНДИЈАНЦИ ОДАВНО СУ НАПУСТИЛИ СВОЈ ПРАСТАРИ НАЧИН ЖИВОТА. У СКАНДИНАВИЈИ, МЕЂУТИМ, И ДАНАС ЖИВЕ ЉУДИ КОЈЕ МНОГИ НАЗИВАЈУ ЕВРОПСКИМ КАУБОЈИМА И ИНДИЈАНЦИМА.

Северни ирвас најбољи је пријатељ Лапонаца, народа монголског порекла који лута арктичким пространствима северних крајева Норвешке, Шведске, Финске и СССР-а. Да неком суровом игром природе нестане ирвас, пропао би и овај жилави народ са својим вековима неизмењеним начином живота.

ПРАСТАРИ НАГОН

Јер, од ирваса долази све: храна, одећа, обућа. Од његове коже праве се вреће за спавање које штите од страшних хладноћа арктичке ноћи и прекривачи у које се Лапонац умотава, од њега добија и млеко... Чак је и конац којим жене шију одела направљен од жила ирвасовог тела. Дуге запреге којима лапонске породице савлађују ледену пустош севера крећу се захваљујући снази и издржљивости ове лепе, дугоноге животиње.

Само у Норвешкој има око двадесет хиљада Лапонаца, десет хиљада у Шведској, око пет хиљада у Финској и три хиљаде у СССР-у, али све је мање оних који живе правим номадским животом. Уместо да лутају, излажући се неизвесности и опасности, многи остају на фармама.

Они највернији старом начину живота и даље су чврсто везани за свог најстаријег пријатеља — северног ирваса. Куд год се кретала велика крда ових животиња, за њима иду и људи. Пут често води дубоко у унутрашњост арктичког круга.

Иако је ирвас већ стотинама година навикнут на везу са човеком, прастари нагон који га

У јесен почиње скупљање стада: Лапонци се тада претварају у каубоје који вешто баратају ласом.

Ирвас на почетну зиме. Широки папци ових животиња олакшавају им кретање по снегу и леду.

ОД

гони да у пролеће мења своје пребивалиште, јавља се са правилношћу коју познаје само природа.

Свака породица има своје стадо које често чини и више од 600 ирваса. Лапонац увек зна које су животиње његове јер младунци, чим поодрасту, добивају на уву и жиг породице који ће носити до краја живота.

Велика међусобна везаност Лапонаца није само последица њихове урођене дружељубивости. То је и питање живота и смрти. Сурови услови живота упућују ове људе једне на друге, као што то често бива у условима када човек, да би опстао и преживео, може да се ослони само на себе самог и своје ближње. Да крда не би одлутала и изгубила се, потребни су снажни мушкарци. Што више њих. Што је заједница шира, то је и могућност њеног одржавања већа.

Како ирвас успева да се одржи у тако суровим условима живота? Храни се маховином где год на њу наиђе, а онда када је нема, његов најбољи друг — Лапонац, Самех како ће сам себе радије назвати — учиниће све што може да је за њега нађе: копаће дубоко испод снежног покривача, а ако хране ни ту нема, скидаће је са дрвећа.

Неки пут чак је и човек немоћан. Кад снег почне да се топи неубичајено рано, а затим се деси да уследе мразеви, хиљаде витких ирваса данима беспомоћно лутају све док на крају, исцрпљени глађу, не угину.

Лапонци живе у дрвеним колибама, а лети у шаторима који умногоме подсећају на индијанске. Највећи део живота ипак протиче у покрету и у сталној борби са страшним хладноћама. Да би заштитила своје дете на дугим путовањима по леду, Лапонка његову дрвену колевку облаже ирвасовом кожом, крзнима, а преко ноћи лежај малог номада претвара се у готово херметички затворен замотуљак.

НА КРАЈУ — ПОСЛАСТИЦА

У пролеће почиње дуго путовање у потрази за новим пашњацима. Ирвас и човек тада превальују растојања дуга преко 300 километара, често приморани да савлађују опасне планинске превоје и ледене воде северних река.

Лето, најлепше доба, проводи се на богатим пашњацима, често на острвима. Ирвас је добар пливач, али када су растојања која мора да преплива предугачка, он не успева увек да их савлада. Крда се данас пребацују скелама.

Најузбудљивији тренутак у току целе године ипак је јесење сабирање стада у корале. Северни номад се тада претвара у вештог каубоја који, ништа мање опретно од свог северноамеричког брата, ласом хвата животиње да би их жигосао, поделио на породице...

Овај највећи пријатељ Лапонца уједно је и његова основна храна и то врло укусна. Можда је и због тога „ирвасов одрезак" посластица коју сладокусци из читавог света воле да виде на својој трпези — цена велике посластице је, наравно, папрена. Неки пут, истина, она не мора да се доноси чак из Скандинавије: Шкотланђани су пре неколико година увезли известан број ирваса који има и свог рођака у Америци — северног америчког јелена.

Ова љупка животиња, изгледа, опрашта мало издајство којом се њено дружење са човеком завршава. Можда осећа да толико дугује Лапонцу или се можда сећа оних дана када је тај исти промрзли човек за њу скидао маховину са дрвећа.

Прастаро пријатељство тако се наставља, а са њим и древни начин живота ових људи. Колико ће још одолевати ономе што људи воле да називају „цивилизацијом", тешко је рећи.

М. И.

Горе лево: Летњи шатор Лапонаца. Десно: ирвасово млеко изузетно је укусно. Ниже, десно: мала Лапонка посматра своју мајку док ова бућка бутер номе се, да би био укуснији, додаје и боровина.

И дуге запреге Лапонаца којима они превальују ледена пространства вуку ирваси.

ОКРШАЈ У СНЕГУ

Паралисан од страха и бола, једва сам се досетио да за појасом имам велики ловачки нож.

* * * * * * * * * * * * * *

Када је једног прохладног децембарског јутра прошле године четрнаестогодишњи Тим Морган за собом затворио кућна врата и кренуо ка врховима Гринхорн Теима, испратио га је забринут мајчин поглед. Елизабети Морган се нису допадали ти усамљени излети њеног сина, али никада није покушала да их спречи јер је добро знала колико му задовољство представљају.

— Врати се пре него што сунце зађе, Тиме! — било је све што је рекла.

— Не брини ништа, мајко! — довикнуо је онижи, дежмекаст дечак и похитао ка ивици шуме.

Звиждућући неку веселу песмицу, полако се пео стрмином. С времена на време застао је да се одмори и пуним плућима удахне оштар ваздух.

Два часа касније изишао је из шуме и нашао се на снегом покривеном пропланку. Дубоко доле долина из које је долазио губила се у магли.

Требало би да обујем гојзерице, помислио је Тим и сео на старо, полуиструлело стабло. За тренутак, пожелео је да поједе сендвич који је његова мајка знала тако добро да прави, али бридак, планински ваздух натерао га је да промени одлуку и крене даље.

НЕ ОДАТИ СТРАХ

Сунце је већ високо одскочило кад је Тим приметио да му се одвезала пертла на левој ципели. Клекнувши, ставио је пакетић са храном на снег поред себе а онда га је необичан осећај да више није сам натерао да подигне главу. Био је у праву: на само десетак метара од њега стајала је, бар тако се њему учинило, огромна животиња, највећа коју је икад видео. Инстинктивно, схватио је да је то пума.

Разјапљене чељусти низ које су цуриле бале, несумњиво су говориле да је животиња гладна. Неколико тренутака Тим није могао да скине поглед с њих. Готово да је осећао како се склапају око његовог грла. У магновењу, присетио се савета које је безброј пута прочитао у истинитим причама о ловцима на крупну дивљач: „Кад се сусретнете с неком животињом, не дозволите јој да опази ваш страх. Она ће то осетити и без оклевања вас напасти“.

ОЧЊАЦИ У РУЦИ

Лако је то рећи, прошло му је кроз главу, али како и учинити? Па ипак, напрегао је сву снагу своје воље да не ода страх од којег му се сушило грло и било бесомучно тукло.

Недељу дана касније, Тим је причао новинарима који су се окупили у његовој болничкој соби у Пуеблу (САД):

— Не знам колико дуго смо стајали тако, један преко пута другог. Можда су у питању била само два минута, можда много више. Звер је била непокретна. Готово да сам могао да се закунем да је препарирана. Само су јој се бедра убрзано спуштала и дизала.

Одједном, као да јој се досадило то одмеравање, згрчила се и снажно одбила ногама о земљу. Изгледало је као да лети кроз ваздух. Од силовитог ударца пао сам наузнак, подигавши облак снега.

Иако сам, тик уз лице, осећао воњ који је избијао из мишићавог тела што ме је притискало, никако нисам могао да схватим да је све ово што се догађа збиља. Сву тежину ситуације схватио сам тек пошто ми је телом прострујао бол кад је изгладнела звер зарила очњаке у моју руку. Остао сам паралисан. Ко зна колико је времена прошло пре него што ми је на памет пала спасоносна мисао: за појасом сам имао велики ловачки нож који ми је недавно поклонио отац! Али, како доћи до њега кад ми је та проклета животиња готово лежала на грудима.

Полако, трудећи се да не направим ниједан нагао покрет, почео сам да померам слободну руку ка појасу. Да ли ћу успети? Или ће пума зарити зубе у мој гркљан пре него што успем да се дочепам ножа?

ДАЉЕ НИСАМ МОГАО

Мирис крви која је липтала из раздераног рамена и покидане руке као да је избезумљивао пуму. Све дубље продирали су њени очњаци.

Чини ми се да је прошла читава вечност пре него што сам успео да чврсто зграбим дршку ножа. То као да ми је дало снагу. Силовито сам га истргао из корица и сумануто почео да ударам звер. Њу као да је то збунило: испустила је из балавих чељусти моју руку, подигла главу и урликнула тако да ми се следила крв у жилама. Готово је, помислио сам и затворио очи.

Али, погрешио сам. Уместо пуминих зуба који се склапају око мог грла, осетио сам неизмерно олакшање. Једва сам се усудио да отворим очи: остављајући крвав траг за собом, пума је храмала ка оближњој шуми.

С муком сам се придигао и пошао стазом, пут долине. Ходао сам и ходао, док ми се у глави мутило од неиздрживог бола, страха и очајничке жеље да се докопам села. Не знам колико је времена прошло пре него што сам стао. Даље нисам могао. Клонуо сам немоћно на снег.

Сунце је већ било на заласку кад сам, као из бескрајне даљине, чуо глас:

— Шта ти се догодило, синко?

На очи су ми грунуле сузе: био сам спасен!

О. В.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

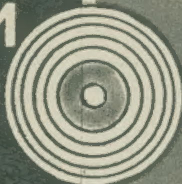

НАЈПОЗНАТИЈИ ГУСЛАР ОВОГ ВЕКА

ГУСЛЕ У 4 ПЛОЧЕ Г

Гуслару Петру Перуновићу Перуну Никола Тесла је испричао како је добио — батине после првог огледа који је извео још у селу Смиљану

Средином 1927. године у многим америчким новинама изашао је необичан оглас:

„... У прилог народном просвећивању издато је 500 гусала. Те гусле нису од дрвета, нити су скупе као оне изрезбарене, већ су то грамофонске плоче које свака, па и сиромашна кућа може добити и уз њих гуслара слушати. Те практичне гусле Петра Перуновића Перуна могу се набавити за само — три долара ...

Овај оглас издала је једна од првих америчких плоча да би на тај начин рекламирала **„гусларску уметност која све више чили и малаксава, а једино је још изводи Југословен Перун, да би тај инструмент сачувао од заборава за друга поколења...“** — како је даље стајало у огласу.

А ко је, заправо, тај човек о коме је готово читава америчка штампа писала још 1916. године, који је упознао председника Рузвелта, дружио се са Михаилом Пупином, у више наврата посећивао Николу Теслу... Постоји забележено да је градоначелник Евелита, Американац Виктор Елинг, када је први пут у животу чуо једну нашу народну песму коју је Перун уз гусле отпевао, одушевљено узвикнуо:

— Драги пријатељу, више бих волео да знам ваш језик, него латински!

НЕ БАТАЛИ ГУСЛЕ

За Петра Перуновића Перуна, који се родио 1882. године у селу Дреноштици (тадашњи никшићки срез у Црној Гори), неки тврде да је највећи гуслар после Филипа Вишњића, док други верују да такво поређење није оправдано пошто је „овај гуслар 20. века“ био веома образован, али је ретко писао песме које је певао. Гусле су за њега представљале суштину живљења, биле су његова једина љубав и фантазија и сва његова снага, говорили су о Перуну његови савременици, међу којим и Станислав Винавер. Преко овог инструмента он је мислио и говорио, водио борбу и рањавао, са њим се веселио и туговао, старио и умирао...

Почео је да гусла још као дечак. А да би и суседи боље чули његову песму, имао је обичај да се попне на брест испред своје куће: људи који су обрађивали поља често су прекидали посао, да би занесени слушали снажан глас овог дечака.

Када је завршио основну школу, да би некако помогао породицу, отишао је на рад у Котор, а затим је решио да ипак настави и даље да се школује и то код свог деде који је живео у Лозници. Отац се овоме успротивио, али му је Перун запретио да ће се удавити у Зети ако га не пусти да учини оно што је наумио.

Ипак, три разреда гимназије завршио је у Шапцу, где је први пут и чуо неки други инструмент, сем гусала. Клавир, цимбало, хармоника... одушевили су га, па решава да се музички образује: одлази у Београд где се уписује у Мокрањчеву музичку школу.

— Боље је да одеш у учитеље — једног дана рекао му је његов професор. — **Ако ову школу наставиш, баталићеш гусле, а на њима најбоље свираш.**

Перун је послушао свога професора (учитељску школу завршава тек 1920. године) па са гуслама почиње да путује по читавој земљи: био је у Војводини, Далмацији, на Косову, у Македонији... где је без икакве новчане накнаде певао по школама и на поселима о јунаштву и прошлости наших народа.

ФРОНТ КАО МОРСКА СТЕНА

Избија први светски рат. Добровољци се непрестано пријављују али... многи људи отишли су у Америку у потрагу за послом. Зар ти исељеници не би представљали велику снагу када би се вратили у земљу?

Југословенски одбор у Лондону шаље разне мисије у САД са задатком да наше исељенике загреју за ослободилачку борбу. Међутим, њихове приче нису нашле готово никаквих одјека међу тим људима: Балкан је био толико далеко, зар прелазити силна мора да би се погинуло на неком фронту?

Тако је почетком 1916. године у Америку стигао гуслар Петар Перуновић Перун — са истим задатком: можда ће његове песме о јунаштву убедити људе. Одлази у клубове где се окупљају наши исељеници и уз гусле пева о борби наших народа, о њиховој снази, тежњи за уједињењем, необрађеним пољима јер су све мушке руке у печалби, девојкама које више не везу спрему пошто су мушкарци отишли у Америку.. Преко гусала Перун испоручује поздраве очева и мајки, а сетни звуци струна маме сузе нашим Американцима... Јер, кроз песме сковане у десетерцу, он моли све исељенике да испуне своју дужност према домовини. Јунаци наши са мртвих стража не траже да их замењујете, гудио је, већ само да проређене редове попуњавате како би фронт био као морска стена...

„... Сличан призор још нисам видео — писао је касније један амерички новинар. — **Стотине крших и јаких људи састало се у Чикагу, да преко Вашингтона и Њујорка, одакле ће се укрцати на лађе, пођу у своју земљу...“**

Јер, овај гуслар средњег раста, светле косе и плавих очију, успео је за кратко време да окупи — **10.000 југословенских добровољаца, да би кренули на фронт, у први светски рат.**

ХОЋУ И ЈА ДА ЧУЈЕМ!

Исте године, 16. октобра, Перун се у Њујорку сусрео и са Михаилом Пупином, о чему сведочи и кратка хвала, написана у гусларевој „Књизи успомена“: **„Свом милом Петру Перуновићу, првом гуслару којег сам икада чуо и који ме је својом дивном песмом задивио — др Михаило И. Пупин“.**

А месец дана касније и Никола Тесла је пожелео да упозна човека који „тако лепо свира на гуслама“.

— О сусретима са Теслом Перун ми је доста причао каже седамдесет седмогодишњи Мирко Марушић, потпуковник ЈНА у пензији, који сада живи у Београду. — **Он је био мој ујак, па је пре првог светског рата често долазио у нашу кућу, у Дабовиће, крај Даниловграда, а касније и у Сарајево, где сам службовао.**

Те 1916. године у Америци је изашла књига о гусларској уметности, у којој је објављена и слика Петра Перуновића Перуна како

...РАМОФОНСКЕ

седи у црногорској ношњи, а на коленима држи гусле. Ту слику је и Тесла видео, па пошто је чуо да се Перун налази у Њујорку где скупља добровољце, замолио је неке своје пријатеље да му га доведу.

— **Волео бих и ја да чујем његову музику!** — рекао је.

да се дечак касније дуго опорављао.

— **Ето, тако сам платио свој први експеримент** — тужио се Тесла Перуну.

Ова Теслина прича инспирисала је Перуна да о том њиховом првом сусрету напише шаљиву песму у десетерцу (објављујемо је у скраћеном облику) коју му

ТАД СТЕ, МОЖДА, НАЈСРЕТНИЈИ БИЛИ

Славни Тесла, геније науке,
змај огњени из јуначке Лике
шаљем вама гусле црногорске
у четири плоче грамофонске,
да се вама у самоћи нађу
да тражите благодети тајне
за стварање људске среће трајне
кад сте можда најсретнији били
кад сте први изум изумили
и јунаштво прво учињели —
и посјекли триста угурсуза
у бабовој њиви кукуруза —
да се може од воде и зрака
начинити таква сила јака
и да једна сјајна сијалица
грије земљу као јарко сунце
и да људске рјечи, пјесме слике
могу лећет кроз етар без жица
као јата прекоморских птица.

Одломак песме у десетерцу коју је Петар Перуновић Перун написао Николи Тесли и поклонио му је заједно са грамофонским плочама.

Перун је стигао и пред Теслом отпевао његову омиљену песму „Старац Вујадин". А када је завршио, славни научник је био видно узбуђен, како је касније гуслар приповедао, па је почео да прича о својој Лици и родном селу Смиљану. Тада је испричао и један мало познат догађај из свог живота.

ПРВИ ЕКСПЕРИМЕНТ

Још као дечак Тесла је често слушао како гуслари певају стару песму:

„Ману Марко сабљом и десницом,
и посјече дванаест душмана . . ."

Није Тесла поверовао у ту песму: како је могуће да неко само мане сабљом, и посече — 12 душманских глава. Тада је решио да на делу сам провери истинитост тих речи!

Једног дана, када је остао сам код куће, Тесла је ушао у кухињу и узео велики нож, а затим је отрчао у поље где су расли кукурузи. Ножем је замахивао лево и десно, замишљајући да су струкови кукуруза „душманске главе", али више од шест одједном није успео да сасече. У том послу, када је готово „пола њиве глава посекао" затекао га је и отац: толико га је истукао

је послао заједно са четири грамофонске плоче.

А приликом једног од следећих сусрета са Теслом, 1919. године, познати научник је и следеће написао у његовој „Књизи успомена".

„Ви сте срећни, гуслару. Ви ћете својом песмом свуда стећи пријатеље. Зато бих вам препоручио да вечно останете при свом послу, да песмом и гуслама ширите љубав, слогу и јединство . . . Тако ћете и највише користити свом народу . . ."

Никола Тесла

Петар Перуновић Перун је заиста послушао Теслу и до краја живота остао гуслар. Попут славног научника, никада се није женио, нити се обогатио, новац је ретко када имао, ни кућу није стекао, мада је гуслао по целој нашој земљи, као и у Прагу, Софији, на Крфу — где је стигао после преласка преко Албаније, на Сорбони, многим америчким универзитетима . . .

И као да је још као дечак слутио како ће завршити када је оцу претио да ће се бацити у Зету: јуна 1952. године, као 72-годишњи старац покушао је да пређе преко ове реке — у њу је упао и удавио се.

Б. Јеремић

ЗАХВАЉУЈУЋИ НЕОБИЧНОМ ЗАХВАТУ, ЧОВЕК ОСУЂЕН НА ВЕЧНИ МРАК ДАНАС МОЖЕ ЧАК И ДА ЧИТА

★ ★ ★ ★ **наука** ★ ★ ★ ★ ★

ПОГЛЕД КРОЗ ЗУБ

ВИД МУ ЈЕ БИО УНИШТЕН КИСЕЛИНОМ — ЧИНИЛО СЕ ЗАУВЕК. А ОНДА СУ ДОКТОРИ, УЗ ПОМОЋ ПЛАСТИЧНОГ СОЧИВА И ЈЕДНОГ МАЛОГ ЗУБАРСКОГ ЗАХВАТА, ПОКУШАЛИ ДА НАПРАВЕ ЧУДО . . .

После година проведених у стравичном мраку слепила, човек данас може да прогледа — уз помоћ свог зуба.

Једноме од њих, Стиву Бомбатасу из Сиднеја у Аустралији, делић зуба усађен је у очну дупљу да би се на њега примило — пластично сочиво!

Последња шанса

Стивове невоље почеле су 1975. године. Приликом једне посете родитељима који живе на Кипру упао је у уличне нереде у којима му је киселина потпуно уништила ткиво десног ока. Оку није било спаса.

Стив се данас сећа неизвесних сати и дана у којима се са упорношћу очајника, уз помоћ доктора, борио да спасе последњи трачак светлости који је његово тешко оштећено лево око пропуштало:

— **Доктори ми нису давали много наде. После неколико неуспелих операција предложили су ми да потражим помоћ професора Габријела Коскаса у Паризу. Рекли су ми да једино још он може можда да поврати вид мом оштећеном оку.**

Доктор Коскас је шеф офталмолошког одељења у једној болници у Кретеју, близу Париза.

— **Оштећење је било тако озбиљно да је Стив могао само да назире разлику између мрака и светла дана. Рожњача, која иначе функционише као нека врста природног сочива, код њега је била неупотребљива, а околно ткиво тако изгрижено киселином да ни трансплантација нечије туђе, природне рожњаче такође не би успела. Једино решење било је пресађивање пластичног сочива. Али, нисмо могли да тврд, вештачки материјал сочива једноставно забијемо у осетљиво живо ткиво ока — оно би у том случају одумрло** — каже доктор Коскас.

На Стивову срећу, један италијански лекар, др Бенедето Стрампели, већ је пронашао одговор и на ово: операцију којом се делић зуба са живим ткивом десни пресађује у очну дупљу. Кроз зуб се буши рупа у коју се убацује пластично сочиво.

Живо ткиво десни „пришива" се очној дупљи. Како је оно веће од људске рожњаче, лакше сраста са околним ткивом. Ткиво зуба на тај начин постаје подлога и причвршћивач за вештачко сочиво.

Слова на сијалици

Доктор Коскас одлучио је да опроба овај метод — последњи покушај да Стив поново угледа свет око себе.

После три операције у периоду од годину дана, пошто је добио и вештачко око које покрива необичан спој „зуба и сочива", он је коначно могао разазнати нејасне контуре људи.

А онда, једнога дана, чудо се одиграло. Док су над њим стајали нагнути лекари, одједном је схватио да успева да прочита ситна штампана слова на оближњој сијалици.

За ово откриће доктор А. Едвардс, шеф офталмолошког одељења балтиморске болнице „Џон Хопкинс", каже:

— **Замисао доктора Стрампелија, да се делић зуба употреби као подлога на коју се затим пресађује вештачка рожњача, плод је генија.**

Доктор Едвардс верује да је у свету изведено око 400 сличних захвата.

Шта они значе за људе којима је враћен вид можда најбоље изражавају три кратке речи човека који „види кроз зуб", Стива Бомботаса:

— **То је чудо!**

М. И.

КИТЊАСТИ ЗВОНИЦИ

На питомим странама Фрушке горе и данас се могу читати тајне прошлих времена. Ратови и векови разарали су грађевине и насеобине у којима је била култура наше давнашње прошлости — још пре 12. века на тим странама било је насеобина и манастира у којима се живело по устаљеним канонима и чија је архитектура почивала на византијским основама. Дуга и бурна историја, међутим, оставила је, махом каснија, лепа и богата здања, предмете, списе и изузетна уметничка дела, драгоцена за изучавање духовног и материјалног живота старих времена.

Надирање Турака није сасвим зауставило градњу манастира нити збрисало традиционално иконописмо и фреско сликарство, а није зауставило ни утицаје европске и угарске ренесансе. И у тим тешким временима дошло је чак до обнове — сликарство је добило упрошћеније форме, по тадашњем варошком укусу, а конаци су добили оријентални изглед... У низу ратова током 17. и 18. века многи манастири су порушени да би после повлачења Турака из ових крајева били поправљени или из темеља поново изграђени, често у китњастом, барокном стилу. У унутрашњости ових здања чудесно изрезбарени иконостаси чије оквире живо, блиставо обојених слика. Китњасте облике добили су сводови, куполе и кровови манастира, које и данас видимо међу дрвећем фрушкогорских шума и паркова.

Наше филмске и тв камере забележиле су како поједини споменици ове врсте у Црној Гори, по Србији, на Фрушкој гори и у још неким крајевима напуштени пропадају. Данас се, међутим, све доследније поштују закони који обавезују да се културна добра чувају, а заводи за заштиту споменика културе све више улажу у конзервацију, реконструкцију и одржавање бројних споменика ове врсте.

БОГАТА РИЗНИЦА У КРУШЕДОЛУ — После пада Смедерева у турске руке, 1459. године, султан наређује да се ослепи деспот Стефан Бранковић. Прогнан из свог града, деспот започиње дуго лутање по свету, да би 9. октобра 1476. године после исцрпљујуће болести умро. Непосредно пред смрт, моли Дубровчане да не забораве његову супругу Ангелину и троје нејаке деце којима није имао шта да остави. Племенити Дубровчани одазвали су се овој молби. Једне јануарске ноћи, двадесет година касније, повучен и склон верском мистицизму, Стефанов син Ђорђе, одбацио је деспотско звање и закалуђерио се упркос мајчином противљењу. Добија име Максим и захваљујући свесрдној помоћи свога рођака, влашког војводе Јована Њагоја, око 1513. године оснива манастир Крушедол. Током протеклих векова, храм и конаци прилично су изменили свој првобитни изглед. Многа рушења, паљења и обнављања оставила су неизбрисиве трагове на архитектуру овог изванредног комплекса. Међутим, и поред тога, у Крушедолу се сачувала најлепша и најбогатија ризница сликарских радова Војводине. На манастирским зидовима може се детаљно пратити развој српског сликарства од 16. до 18. века.

ДЕТАЉ ИКОНЕ ИЗ КРУШЕДОЛА СА КРАЈА 17. ВЕКА

ВЕЛИКА РЕМЕТА — Први писани помен о овом манастиру налази се у једном ферману султана Сулејмана II (потиче из 1534. године). Међутим, у народу овог краја очувано је веровање да је манастир основао краљ Драгутин много година раније. Монаси из Велике Ремете остали су у историји забележени као чести купци и још чешћи продавци винограда. Није забележено да ли их је на то наводила немаштина или непромишљеност али сигурно је да се манастир увек после турских разарања врло брзо опорављао. Барокни звоник са своја четири спрата и кордонским венцима пиластрима при угловима, прозорским оквирима и профилисаним кровним венцима чини главнину манастирског комплекса. На врху је лимени пирамидални кров са зиданом лантерном у средишту. Конаци су грађени од камена и опеке крајем осамнаестог и почетком деветнаестог века. Храм је био живописан унутра и споља. У једној зиданој ниши, на јужној страни, налази се представа св. Димитрија Мироточивог који седи на престолу обучен у ратничко одело.

ПЕТКОВИЦА ЈЕ НАЈБОЉЕ ОЧУВАНА — Најстарији писани помен о Петковици налази се унутар самог храма. На западном зиду је фрагмент записа из 1588. године у којем се каже да је живописан трудом игумана Акакија. Овај манастир често је у својој историји бивао напуштен и остављен на милост и немилост временским ћудима. Ипак, гледано у целини, може се рећи да је од свих фрушкогорских манастирских цркава баш ова најбоље сачувала свој облик и изглед. Штавише, и прозори су остали узани, потпуно идентични првобитним. Данас је манастир у прилично запуштеном стању и веома тешко му је прићи.

ЗАДУЖБИНА ЗМАЈА ОГЊЕНОГ ВУКА — По легенди, која се одржала до наших дана, гргетег је подигао деспот Змај Огњени Вук 1471. године да би ту сместио свог ослепелог оца, деспота Гргура, хиландарског монаха. Велики број познатих сликара улепшавао је унутрашњост цркве. Најстарији иконостас, познат као „мајсторија сербска", замењен је новим 1774. године, који је по специјалном налогу израдио Јаков Орфелин, сликар из доба прелаза од барока ка рококоу. На до сада неразјашњен начин овај иконостас нестаје крајем 19. века и на његово место долази нешто мањи, рад Уроша Предића. У манастирском звонику је мала капела чији је иконостас насликао Пјер Крижанић. Храм је у неколико наврата обнављан, а последњу преправку извршио је архимандрит Иларион Руварац 1899. године. Црква је добила барокне облике и висок звоник изнад припрате, који је миниран у II светском рату.

ХОПОВО — ДЕЛО ПРЕФИЊЕНЕ ЛЕПОТЕ — Манастир Хопово, по својој монументалној архитектури и фреско-декорацији, по просветној улози и историји богатој културним, верским и политичким догађајима, заузима посебно место међу фрушкогорским манастирима. Иако се са сигурношћу не може прихватити предање по којем је манастир основао деспот Стефан Бранковић, готово је сигурно, на основу јединства архитектуре, да је цео храм истовремено саграђен. И поред тога што су у манастиру чувана три фермана којима је Порта гарантовала сигурност Хопову, Турци су манастир више пута пљачкали и палили. Непознати неимар из једне велике градитељске епохе на врхунцу славе Турске Царевине за владе Сулејмана Величанственог и великог везира Мехмед-паше Соколовића успео је да сажме све елементе српског моравског градитељског периода, исламске и европске савремене утицаје у једно ванредно обликовано дело. Користећи материјале који су се могли наћи на самој Фрушкој гори, а то су неплеменит притесан камен и нешто опеке, градитељ је створио вредно дело префињене лепоте. По једном запису из 1578. године, Срби у Београду нису имали својих школа већ су долазили у Хопово да уче. Између осталих, и Доситеј Обрадовић је започео своје образовање у великој манастирској библиотеци.

Текст и снимци: Драган Замуровић

ТАЈНА ФАКИРСКОГ КОНОПЦА

Да су факири у стању да изведу готово невероватне подвиге, сви знамо. Али један од тих трикова већ вековима узбуђује свет и противи се сваком објашњењу . . .

Индијски мађионичар узима конопац, баца га увис и тада почиње чудо. Противећи се закону гравитације, конопац остаје да лебди у ваздуху, једним својим крајем додирујући земљу, док се други губи у висинама. Дечачић се узвере уз њега и пошто стигне до врха, једноставно нестаје!

То је крај трика, помислићете. Али на позив да се врати на земљу, дечак не одговара. После неколико узалудних покушаја да га домами — молби, претњи и примамљивих обећања — факир се коначно страшно разљути, извлачи мач из корица које му висе око појаса и почиње да се пење, а пошто стигне до врха и сам ишчезава.

Неколико тренутака касније, нешто што подсећа на ноге, руке и тело тврдоглавог несташка, пада на земљу, а за њима силази и разљућени мађионичар. Прекрива раскомадано тело свог малог помоћника плаштом и — хокус покус! Испод плашта искаче дечак коме не фали ни длака на глави!

КЉУЧ ЗА МИСТЕРИЈУ

Стара индијска бајка, вешто изведен трик или само плод распаљене маште — не престају да се питају. И док многи сумњају у његово постојање, други, не малобројнији, тврде да су својим очима видели овакав невероватан призор.

Једно од најранијих писаних сведочанстава појављује се још у 14. веку у делу арапског шеика Ибна Батутаха, „Записи са путовања". И велики истраживач и путник Марко Поло тврди да је на једном од својих путовања по Далеком истоку и сам био сведок оваквог чудесног подвига индијских факира, а индијски владар Јахангир посвећује му и место на страницама својих мемоара. Листи угледних сведока придружује се и велики руски писац Максим Горки. Чак је и он, каже, све то видео својим очима.

Али један од сведока дао је не само детаљан опис, већ је свету понудио и кључ за разрешење вековне мистерије.

На једном састанку британског колеџа за психологију одржаном 1934. године угледни психијатар др Александар Кенон изјавио је да зна тајну индијског конопца и понудио да изведе јавну демонстрацију трика у лондонском „Алберт холу".

Јавност је одушевљено прихватила његову понуду, али до демонстрације, на жалост, на крају ипак није дошло. Јер, поред новчане награде од 50.000 фунти, до које би се можда некако и дошло, професор је захтевао да му се створе услови идентични онима у Индији. То је, у стварi, значило набавку посебних апарата који ће загревати и осветлити огромну двορану и тако у њој створити праву правцату индијску климу.

Ту, међутим, није био и крај професоровим захтевима. Да би цела ствар успела, тражио је да му се у Енглеску увезе и прилична количина правог индијског песка. И то не било одакле. Само онај ископан на месту у Индији које је сам професор уредно долазио је у обзир.

Сви су, истина, желели да коначно сазнају тајну древног трика, али што је много, много је, закључили су чак и они најупорнији.

Први и за сада једини конкретни предлог за разрешење мистерије тако је пропао.

МАСОВНА ХИПНОЗА

Па ипак, људи и даље покушавају да одгонетну тајну. По мишљењу неких, трик никада није ни изведен. Реч је, кажу они, о древној кинеској бајци која се провлачила кроз векове и сачувала све до наших дана.

Али не деле сви њихово мишљење. Врло је распрострањена теорија да се, у ствари, ради о масовној хипнози. У прилог овоме наводе се изјаве очевидаца који тврде да су не само присуствовали, већ и својим фото-апаратима снимали извођење трика. Да се заиста ради само о хипнози потврдило је, наводно, развијање тих снимака за које се испоставило да су потпуно — празни.

Неки нуде и другачије објашњење:

— Конопац је направљен од бамбусове трске — кажу они.

Али, најприхватљивији одговор и, уколико је необични подвиг индијских факира икада изведен, најближи истини је онај који каже да се конопац пребацује преко танке, готово невидљиве жице разапете високо изнад глава присутних. Трик се изводи у сутон када је видљивост смањена, а ватре запаљене око места на којем се све дешава, још више засењују гледаоце.

После дечака, уз конопац се пење и факир који у својим хаљинама носи скривене делове тела неке заклане животиње. Баца их на земљу, а затим се дечак завлачи под његове широке скуте и они се заједно спуштају на земљу.

Пошто факир прекрије делове животиње, дечак из његових хаљина прелази под плашт, вешто и брзо тако да га нико не примети.

Па, и ако се прихвати ово објашњење, вештина коју оно захтева остаје равна — чуду.

ЗИД ЋУТАЊА

Многи су за разрешење велике тајне факирског конопца били спремни да дају и читава богатства, али ниједну од тих понуда нико никада није прихватио.

Приликом једне посете Индији, 1902. године енглески краљ наредио је да се прокрстари целом земљом у потрази за факиром који ће пред њим извести чувени трик, али и овога пута све је било узалуд. Ни сума од 3000 фунти којом је 1922. године извесни мајор Л. Брансон покушао да примами неког чувара древне тајне, није разрешила прастаро чудо. . .

Једно лондонско друштво које се бави изучавањем магије, понудило је 1934. године, суму од 500 фунти, у то доба огромну, али је и ова понуда наишла на зид — непробојног ћутања. Ј. Н. Мескелин, врхунски мађионичар свога доба, био је спреман да за једну једину демонстрацију трика факиру који га изведе да 10000 фунти! Славни мађионичар отишао је у гроб, а да није сазнао оно за шта је био спреман за пла[illegible]

И тако, питања остају. Можда је тако и боље. Људској машти одувек су били потребни догађаји и приче који имају чиме да је узбуде.

M. J.

НАЈЛЕПШЕ АНТИЧКЕ ЛЕГЕНДЕ

КОЧИЈЕ БОГА СУНЦА

ГОРЕЋИ ОД ПРЕВЕЛИКЕ ЖЕЉЕ ДА УЗМЕ У РУКЕ КАЈАСЕ КРИЛАТИХ КОЊА, МЛАДИ ФАЕТОН НИЈЕ СЕ ОБАЗИРАО НА ОПОМЕНЕ СВОГ ОЦА ХЕЛИОСА.

Величанствена палата Сунца на источном крају Земље. Њене дворане, с високим сводовима обложеним слоновачом, украшене су златним стубовима и драгим камењем што блиста ватреним сјајем.

Кроз сребрна врата овог божанског дома ушао је младић Фаетон с необичном молбом за свог оца Хелиоса, бога Сунца. Одевен у пурпурно одело, Хелиос је седео достојанствено на свом престолу окружен Даном, Месецом и Годином. Иза њих; усправни и непомични, стајали су Часови.

— **На Земљи поричу да сам твој син** — обратио се Фаетон Хелиосу. — **Зато сам дошао да те замолим да ми даш неко знамење које би људе уверило да сам заиста твој син.**

— **Сине мој** — рекао је љубазно — **тражи од мене нешто и ја ћу ти то дати. Кунем ти се језером Стикса, најсветијом заклетвом богова.**

— **Допусти ми да бар једном провозам твоје златне кочије небеским сводом** — замолио је Фаетон.

Ужасан страх преплавио је Хелиово лице.

— **Фаетоне, ти си смртник а то што захтеваш од мене допуштено је само боговима** — опоменуо га је. — **Само ја могу безбедно да возим кочије Сунца на његовом пламеном путу. Чак ни Зевс, бог свих богова, не би се усудио да то учини. Први део пута је тако стрм да коњи, иако су још одморни, једва успевају да га савладају. Половина пута кочије Сунца налази се на самом врху небеског свода тако да чак и моје срце задрхти од страха кад с те висине угледам Земљу. Последњи део пута захтева веома опрезну вожњу: коњи су уморни и само чврста рука може да их задржи да се не стрмоглаве у провалију Уништења.**

Али, млади Фаетон, горећи од превелике жеље да у руке узме кајасе крилатих коња, био је глув на опомене свог оца. И тако је Хелиос, притешњен заклетвом коју је дао, био приморан да му испуни жељу.

— **Држи чврсто коње на узди! — Мораш да кренеш, сине** — рекао је Хелиос. — **Ноћ се већ примакла крају! Само пази, немој кочије да возиш сувише високо или сувише ниско јер ћеш спалити Земљу. И никако не шибај коње!**

Тек што је Фаетон ушао у кочије, четири крилата коња: Ватра, Зора, Брилијант и Пламен, полетела су небеским сводом.

Фаетон је био крхки младић и по стасу није могао да се мери са својим оцем, па тако коњи готово и да нису осећали његову тежину. Попут напуштеног брода по узбурканом мору, кочија је бацана тамо-амо Универзумом и ускоро је скренула са свог пута. Страх је стегао младићево срце. Изгубио је контролу над белим коњима и више није знао где се налази.

Ватра, Зора, Брилијант и Пламен уживали су у слободи коју никада раније нису осетили. Јурили су најпре сувише високо изнад Земље, тако да су сви од хладноће дрхтали, а онда тако ниско да су сва поља спржена. Јадни Фаетон већ је почео да се каје због своје неразумне жеље да путује Универзумом.

Уплашивши се да ће за неколико тренутака постати огромна, беживотна пустиња, мајка Земља више није могла да се уздржи:

— **О, свемоћни Зевсе!** — крикнула је. — **Ако је воља твоја да нестанем у пламену нека тако буде! Али, ако није, помози ми и спаси ме уништења!**

Зевс је чуо вапаје мајке Земље. Разљућен, с муњом у руци скочио је са свог трона и успео се небеским сводом. У наступу беса ударио је громом дрског младића и овај је пао у реку По.

После бесомучне трке коњи су се најзад вратили у штале свог господара Хелиоса, бога Сунца.

О. В.

НЕМИЛОСРДНА ПРИРОДА

КАДА СЕ ЗЕМЉА

ГРАДОВИ И СЕЛА У ПЕРУАНСКИМ АНДИМА НЕСТАЈАЛИ СУ СА ЛИЦА ЗЕМЉЕ ЗА САМО НЕКОЛИКО СЕКУНДИ...

Мирним становницима села у перуанским Андима та недеља 31. маја 1970. године изгледала је као почетак страшног рата пред чијим разарањима нема спаса. Одједном је тле под ногама почело да подрхтава, а свуда унаоколо, огромне стене злослутно да се њишу.

Читава западна страна највишег планинског врха у Андима, Уаскарана, једноставно се одломила. Огромна маса леда и стена, широка 914 метара, сручила се 3600 метара низ планину и брзином од 400 км на час збрисала планинска насеља Јунгај и Рамрахирку. Негде високо у планинама језеро Љангануко пробило је брану, а његове полуделе воде претвориле су се у незаустављив водопад смрти...

Двадесет хиљада људи нашло је смрт у лавини и стена која је затрпала Јунгај и Рамрахирку, али је овај трагични биланс био тек нешто мање од трећине укупног броја настрадалих тог недељног послеподнева у Перу.

Земљотрес је однео 70000 људских живота, ранио и доживотно онеспособио 50000 људи и разорио 200000 домова. Уништења која је донела ова велика природна непогода превазилазе својом обухватношћу и страхотама и до тада највећу несрећу у историји — ерупцију Везува која је 24. августа 79. године прогутала италијанске градове Помпеју и Херкуланум. Али, већина од 20000 становника древних градова ипак је успела да умакне самртном загрљају вулканске лаве.

У Перу, у селима на западној страни Анда, тога дана највећи број људи није...

ПОМОЋ СТИЖЕ ИЗ ВАЗДУХА

Ужаснути представници владе у Лими нису знали одакле да почну операцију спасавања у потпуно парализованом приобалном појасу између Анда и Пацифика. Читава два дана високо изнад угрожених градова лебдео је густ облак прашине који ни извиђачки авиони нису успевали да пробију. Није се тачно знало шта крије и колика су разарања.

Сви прилазни путеви били су блокирани одронима земљишта или потпуно поплављени ослобођеним бујицама реке и језера. Неоштећен мост био је тих дана право чудо. Када су коначно авиони успели да надлете угрожено подручје, постало је јасно да једини спас за настрадале може да дође из ваздуха. Авиони перуанског ваздухопловства непрекидно су узлетали пребацујући тако неопходно људство и храну.

И за грађане Уараса први знак помоћи појавио се на небу: узбуђени, гледали су како се падобранима на земљу спушта спас — војници и лекари који ће покушати да у тај хаос унесу ред. Док су лекари бринули о повређенима, војска је градила импровизовану писту за спуштање, делила храну и воду, чистила закрчене путеве и склапала привремена насеља која ће пружити уточиште преживелима.

Данима су авиони и хеликоптери надлетали планинске обронке односећи из њих на хиљаде повређених. Када су се спасиоци напокон пробили до Јунгаја, усред ужаса разарања стајало је, неком чудном игром судбине, нетакнуто — само гробље.

ПРЕЖИВЕЛИ ПРИЧАЈУ

Погођена је и лука Чимботе. За триста становника овог индустријског града та недеља била је последњи дан у животу док је хиљадама њихових суграђана била неопходна хитна медицинска помоћ. До пре неколико дана развијен индустријски центар са 20 000 становника претворен је у прах. Водовод и канализација су уништени и око разореног града сада је лебдео ужасан смрад.

Мало ко је успео да остане неповређен, а чак и они којима је то пошло за руком, придружили су се огромној војсци бескућника.

За десетогодишњу Марселу Гомез био је то дан „када се земља тресла" и у којем се заувек, у рушевинама једне зграде, изгубио њен млађи брат:

— Зграбила сам га ...

У ЛЕДЕНОМ ОБРУЧУ

НА ТЕМПЕРАТУРИ ОД 25 СТЕПЕНИ ИСПОД НУЛЕ, ОДЕВЕН ЗА РИБОЛОВ, СА РАНЦЕМ НА ЛЕЂИМА, МИТАР БЈЕЛИЦА НАШАО СЕ У ЗАЛЕЂЕНОЈ КРИВАЈИ.

Кроз долину Криваје једног јануарског јутра 1972. године уморно се пробијао локални „ћира". Међу малобројним путницима седео је Митар Бјелица из Завидовића. Било је око четири сата, ни свануло још није. Температура се спустила на око 25 степени испод нуле, али страствени риболовац, какав је био Митар, није хтео да одустане од своје намере.

Изишао је на другој станици. Мраз је врашки штипао, спустила се магла, снег дубок. Станична чекаоница готово празна. Наравно, никога од другова није затекао овде. Вероватно су одустали због хладноће, помислио је и кренуо ка свом омиљеном месту поред реке, удаљеном од станице нешто више од километра.

ДО СРЕДИНЕ РЕКЕ

Изненадићу ја њих, смешкао се Митар, биће овде добре рибе а и младица зна да дође. Зажалиће они што су остали код куће.

Тако је стигао и до реке али тамо га је чекало непријатно изненађење — била је залеђена а и снег је почео да пада. Застао је неколико тренутака у недоумици, међутим брзо је одлучио. После оволико труда није хтео да се врати. Остаће овде и покушати да избуши отвор на залеђеној површини. Рибу мора да донесе кући макар је рукама хватао!

Обилазио је обалу, осматрао, загледао, али све узалуд, никако да одлучи где да остане. Пошао је уз реку. Свуда лед, тишина, снег не престаје да пада. У даљини се чује лајање сеоских паса и прво кукурикање певаца. Вратио се на првобитно место. Ту је најчешће ловио и имао највише среће.

Остаћу ја овде негде, решио је. Зар да ме сутра сачекају заједљивици и питају где ми је риба? Е, то неће дочекати! Уловиће њу Митар макар овде три дана преседео! Само, раније сам знао где стоји сваки камен, пањ, грана... сада неће бити лако.

Запутио се полако према средини реке, страхујући да се не догоди оно најгоре. Сетио се како је пре неколико година на реци Босни пропао кроз лед али су га другови некако спасли. На температури колика је тога јутра била, надао се Митар, то се, ваљда, неће поновити. Опрезно се приближавао месту које је изабрао са обале, а када је стигао, одмах се дао на посао.

Још само мало и испод ледене коре указаће се вода. Сићушни парчићи леда ударали су му у лице, чуло се њихово тихо крцкање. И када је мислио да је посао завршио, учинило му се да око њега нешто чудно пуцкета. То су вероватно гранчице врба притиснуте снегом, а и мраз је, вала, стегао, мислио је Митар.

ГДЕ СУ МОЈИ ДРУГОВИ?

Ударио је поново, а онда приметио како се по леду почеше извијати пруге. Знао је шта га чека. Куда сада? Ако се само мало помери, готово је с њим. Направио је лаган покрет као да ће назад, али лед се проломи и он пропаде у реку. Не вреди да запомаже, нема нигде никога. Ватрајући се у леденој води трудио се да, ако је икако могуће, остане на овом месту и не оде.

Очајнички се хватао за велике ледене комаде који су се одломили када је пропао. Ударали су га у лице, руке, измицали му вешто као риба, чинило му

ТРЕСЛА

руку и излетела на улицу. Али, одједном, он ми се истргао из руке и потрчао натраг у кућу. Довикнуо ми је да је унутра заборавио кесицу пуну слаткиша. Свуда наоколо ваздух је био пун прашине. Облак прашине прекрио је мог брата.. више се ничега не сећам.

Људи који су тог дана избегли смрт сећаће се до краја живота онога што су преживели: тла које се пропиње као подивљали коњ, зидова који се обрушавају, воде која је покуљала из огромних пукотина што су зјапећи прошарале земљу и, коначно, као последице свега тога, епидемије заразних болештина.

ЗА СВЕГА 100 СЕКУНДИ

Из свих крајева света пристигла је помоћ: храна, лекови и новац, а власти су полако успевале да загосподаре ситуацијом. Мртви су сахрањени, преживели забринути. Ипак, све време у главама људи вртела се једна мисао — да се њихова земља налази у једном од најтруснијих подручја света. Питали су се када ће их несрећа поново задесити.

Само седам месеци касније до ње је и дошло — на северу, близу границе са Еквадором, земља се још једном силовито затресла и са собом однела 32 живота.

Марта 1971. године циновски одрон земље који је изазвало излибање воде једног планинског језера, збрисао је мало рударско насеље Чунгар, а три године доцније, априла 1974. године, 750 нових жртава платило је крвави данак земљи на којој су живеле.

Те исте године, у октобру, 44 особе су изгубиле живот, а 800 је повређено у једном јединном потресу који је погодио подручје централног Перуа. Потрес је трајао свега 100 секунди, али су приобални градови претрпели страховит налет огромног таласа који је, повлачећи се, са собом однео нове животе.

М. И.

БЕЗ ПАНИКЕ

Једном годишње, отприлике, нашу земљу погоди земљотрес разорне снаге. Последњи се догодио прошле године — добро је уздрмао и Београд — на срећу, тек као ехо оног катастрофалног, чији је епицентар био у комшијској Румунији.

Југославија припада оним подручјима на којима земљотреси, ако и не приређују „пропаст света", ипак наносе велике штете и односе људске животе (сетимо се само Скопља). Према најновијој сеизмолошкој карти наше земље, 80 одсто југословенске територије угрожено је од потреса.

Опасно? И да и не. Неколико речи о томе.

Ако се из свести искључе такозване приче о прогнозирању земљотреса (оне више спадају у област „уметности" него у науку), људима остају могућности, које нису за потцењивање, да из земљотреса извуку живу главу и спасу основна материјална добра. Основно је: испитати и указати на она места где су земљотреси могућни и колико су могућни (снажни).

То је научни поступак. У сарадњи сеизмолога и грађевинара — није тешко наслутити — треба тражити спас од ове природне стихије.

У Србији, а и у другим републикама, постоји закон о заштити од елементарних непогода, донесен пре четири-пет година. То је и први пропис такве врсте код нас.

Закон о земљотресним подручјима третира све крајеве најмање трусне јачине од седам степени. Предвиђено је да се у њима примењују посебни услови градње, утврђени сеизмичком картом. Грађевине од армираног бетона или каквог другог специјалног грађевинског материјала, уз посебне грађевинске конструкције, могу да издрже и земљотресе велике снаге, а да им се, осим непријатног љуљања, баш ништа не деси.

Исто тако, постоје и земљишта на којима не треба — због специфичног састава — ни подизати стамбене зграде. Стручњаци су увек у стању да на то укажу.

А кад се земљотрес већ деси? Једноставно, не треба дизати панику, нити људским телима „загушивати" степеништа и излазе. У сваком случају — треба имати на уму да је велик број нових грађевина грађен по стандардима и да опасност није толика колико може да изгледа. Добро је, такође, да се, док се земља тресе, заузме место у вратима, или оде под сто (под условом да је неки масивнији, јачи).

На још нешто треба обратити пажњу: реч је о нашим регалима, ормарима, високим, тешким и пренатрпаним, који једва да се држе на својим малим основама. Ваљда ни један једини одсто наших људи не причвршћује тешки и гломазни намештај за зидове, нит могу, јер произвођачи намештаја то, једноставно нису ни предвидели. А очевици причају да су у Скопљу многи страдали баш од намештаја.

Занимљива су запажања доцента Бошка Петровића (земљотресе проучава више од 25 година): кад је, после труса, посетио Бањалуку и прегледао монтажне зграде система „жежељ", утврдио је да су готово биле без икаквих оштећења. Једино је страдао паркет, и то од зимнице слетеле с ормара.

Све су то, на први поглед, ситне ствари, али о њима треба водити рачуна.

П. Игња

се да беже од њега, као да му се свете.

Где ли су сада моји другови?! — готово је завапио. Руке су му већ помодреле, лед се хвата по коси, снага га издаје. Победиће га Криваја! Натопљена одећа и обућа отежала је попут олова и вуче га ка дну. Покушавао је и даље да се како-тако одржи на површини држећи се за комаде леда које је све теже хватао. Студен му је допирала до костију, руке више готово и није осећао.

Прикупљао је те ледене, помахнитале комаде као квочка пилиће, ослањао се на њих лактовима, али они су само измицали, измицали... Кад би само могао да се баци на површину, био би спасен! Таман помисли да је успео, кад се лед попут змије извије испод њега. Снег је све више сипао.

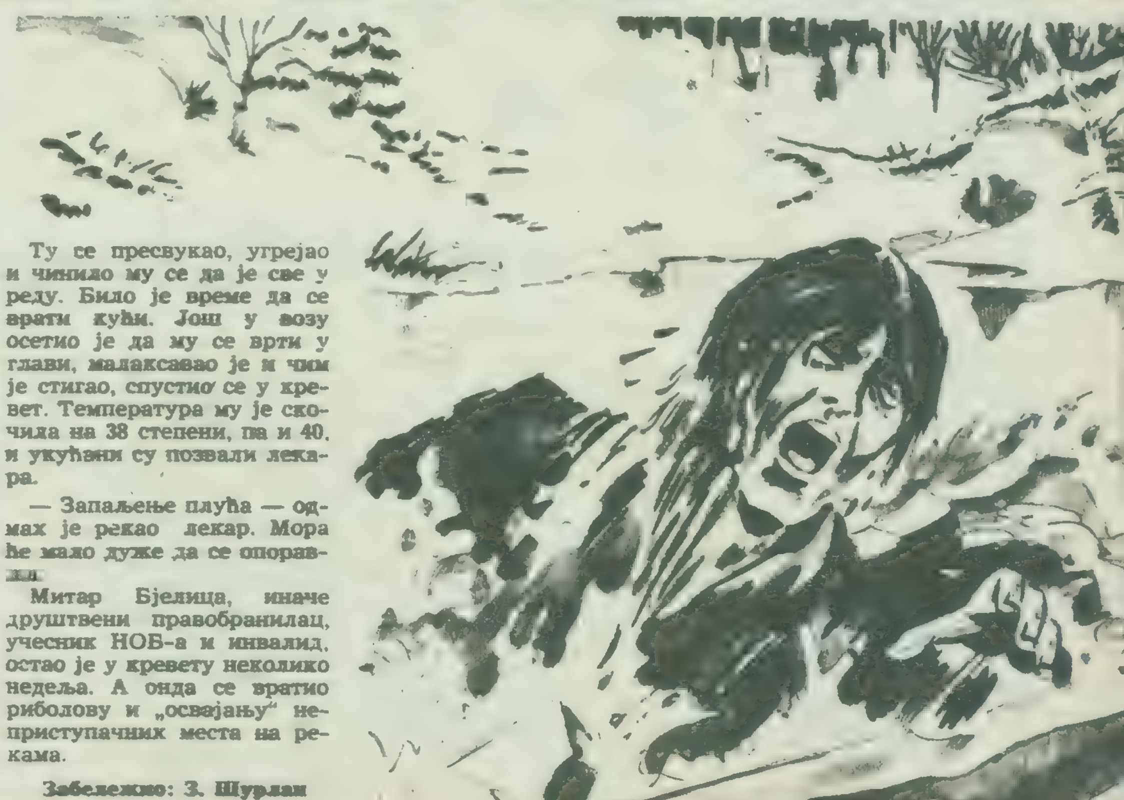
На око два метра од њега био је рибарски штап. Желео је да га дохвати, он му је још једина нада. Ако би се њега докопао, ставио би га испод пазуха и тако се нашао на површини. Сву пажњу усредсредио је на штап. Полако му се прибли жавао, био је још само неколико педаља од њега. Успео је, коначно, да га дохвати. Каква радост! То је прилика да се спасе.

СНЕЖНИ ЧОВЕК

Рукама отврдлим попут леда дохватио је штап, наместио га баш како је желео и на тренутак одахнуо. Радује се и стрепи — шта ако се и ова нада изјалови?

Последњим напором наместио је штап и полако почео да се извлачи из воде. И када се нашао горе, на леду, није могао да верује. Од среће, није био у стању да крене са тога места. Једва се прибрао и онако залеђен допузао до обале.

Попут снежног човека за путио се према железничкој станици. Људи су га за препашћено гледали. Овако нешто не догађа се сваког дана.

Ту се пресвукао, угрејао и чинило му се да је све у реду. Било је време да се врати кући. Још у возу осетио је да му се врти у глави, малаксавао је и чим је стигао, спустио се у кревет. Температура му је скочила на 38 степени, па и 40, и укућани су позвали лекара.

— Запаљење плућа — одмах је рекао лекар. Мораће мало дуже да се опоравља.

Митар Бјелица, иначе друштвени правобранилац, учесник НОВ-а и инвалид, остао је у кревету неколико недеља. А онда се вратио риболову и „освајању" неприступачних места на рекама.

Забележио: З. Шурлан

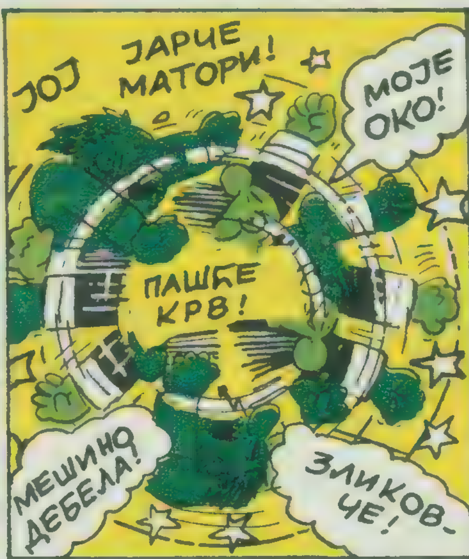

BABALU стрип

ИНДИЈАНКА ЈОНА

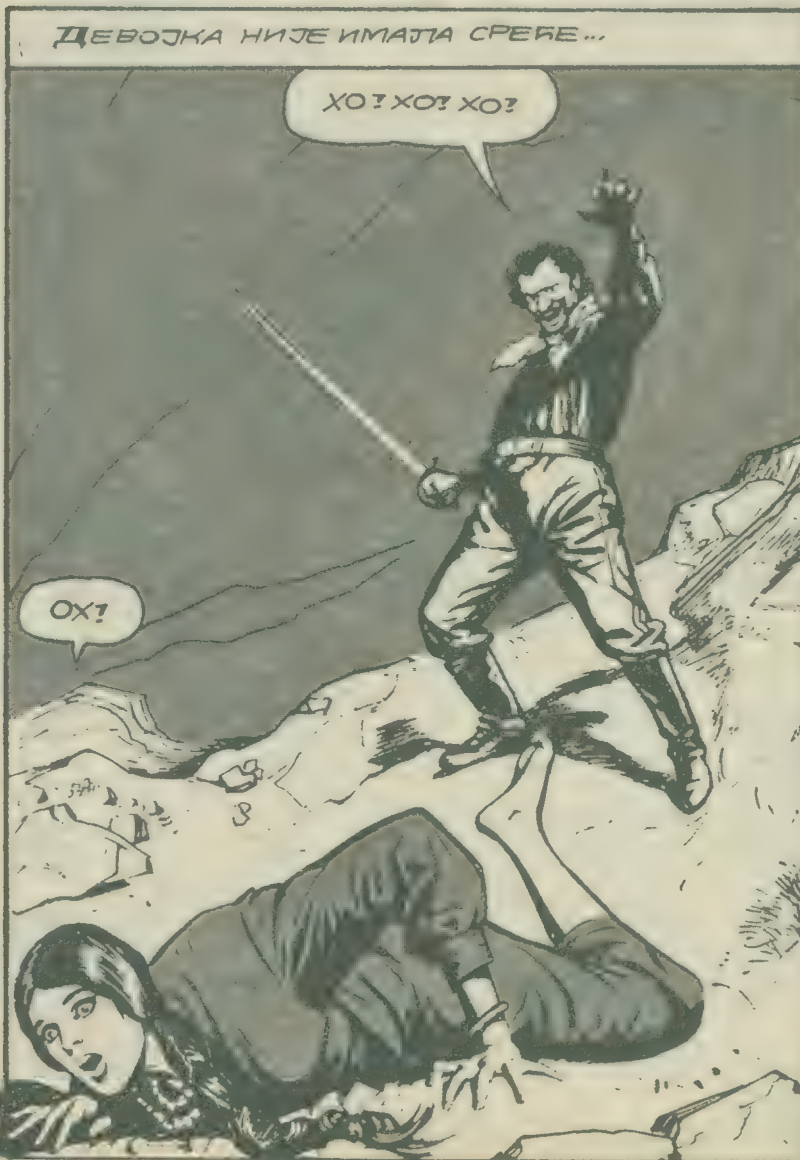

БРЗО! ЗАПАЛИМО СВЕ! НЕМАЈУ КУД ДА СЕ САКРИЈУ!

ЈЕДНА МЛАДА ИНДИЈАНКА ИПАК ЈЕ УСПЕЛА ДА ПОБЕГНЕ...

Али...
СТАНИ, ЛУТКИЦЕ!
ОХ!

АКО МЕ УХВАТИ, ГОТОВА САМ!
ХА, ХА, ХА!

ДЕВОЈКА НИЈЕ ИМАЛА СРЕЋЕ...
ХО! ХО! ХО!
ОХ!

ПУСТИ МЕ, УБИЦО!
БУДИ МИРНА, МАЛЕЦКА! НЕЋУ ТЕ УБИТИ! ВОДИМ ТЕ СА СОБОМ!

ТАДА ЈЕ ИЗА ЈЕДНЕ СТЕНЕ ИСКОЧИО МЕТ...
ДА ТЕ САД ВИДИМ!
ШТА?
ОХ!

ОБОЈИЦА СЕ НАЂОШЕ НА ЗЕМЉИ...

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА ЈЕ МЕТУ ДОШАО КРАЈ...
ОВО ЈЕ БИЛО ПОСЛЕДЊЕ ДОБРО КОЈЕ СИ НАМЕРАВАО ДА УЧИНИШ! ХА, ХА!

ЖАО МИ ЈЕ ШТО НЕ ДЕЛИМ ТВОЈЕ МИШЉЕЊЕ!
ДО ЂАВОЛА!

РАЗБОЈНИК ЈЕ КАСНО СХВАТИО ШТА ЈЕ МЕТ НАУМИО...
ААХ!

НЕ БИХ РЕКАО ДА ЈЕ ОВАЈ БИО ВОЈНИК ПУКОВНИКА ЏЕКСОНА!

МЕТ ЈЕ ГОТОВО ЗАБОРАВИО НА ДЕВОЈКУ...
ХВАЛА, БЛЕДОЛИКИ! ДОБАР СИ И ХРАБАР!
ВАЖНО ЈЕ ДА СИ ТИ НЕПОВРЕЂЕНА!

ОД ПРЕТРПЉЕНОГ СТРАХА ДЕВОЈКА СЕ ОНЕСВЕСТИЛА...
ААХ!
ХЕЈ!

У ИНДИЈАНСКОМ ЛОГОРУ НИКО НИЈЕ ПРЕЖИВЕО ПОКОЉ...

ДОЛАЗЕ БАНДИТИ! БРЗО ДА СЕ САКРИЈЕМ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

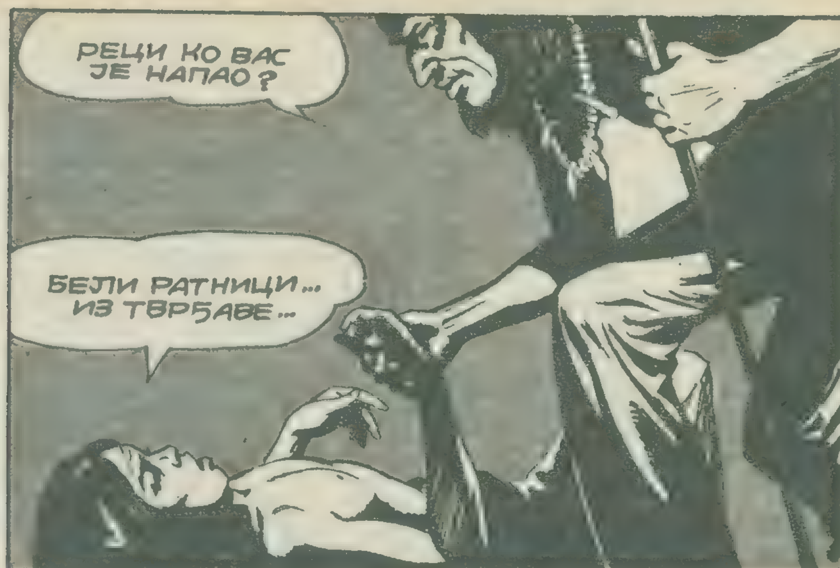

МЕТ СЕ УПУТИО ПРЕМА ТВРЂАВИ...

МОРАМ ОДМАХ КОД ПУКОВНИКА!

КИЛ ЈЕ ОБАВЕСТИО ЏЕКСОНА ШТА СЕ ДОГОДИЛО...
ДЕВОЈКА ЈЕ ЈЕДИНА ПРЕЖИВЕЛА!
САД МИ ЈЕ ТЕК ЈАСНО ЗАШТО СУ НАМ НЕСТАЈЕ УНИФОРМЕ И ОРУЖЈЕ ПРЕ НЕКИ ДАН!

ИНДИЈАНЦИ ЋЕ САД ВЕРОВАТИ ДА СТЕ ВИ ИЗВРШИЛИ ОНАЈ ПОКОЉ!
ДА, ДА... МОРАМО БИТИ ОПРЕЗНИ...

МЕТ ЈЕ БИО У ПРАВУ. ИНДИЈАНЦИ СУ САЗВАЛИ РАТНИ САВЕТ...

РЕЦИ КО ВАС ЈЕ НАПАО?
БЕЛИ РАТНИЦИ... ИЗ ТВРЂАВЕ...

ПОГЛАВИЦО, БЛЕДОЛИКИ СУ ПРЕКРШИЛИ УГОВОР О МИРУ!

ХОЋЕ ДА НАС УНИШТЕ, БРАЋО! ИСТЕРАЈМО БЛЕДОЛИКЕ СА НАШЕ ТЕРИТОРИЈЕ!

У ТВРЂАВИ ЈЕ БИЛО СВЕ СПРЕМНО ЗА ОДБРАНУ...

ПУКОВНИК ЈЕ ОБЈАСНИО ВОЈНИЦИМА ШТА СЕ ДОГОДИЛО...

ИЗНЕНАДА...
ГЛЕДАЈТЕ!

ИНДИЈАНЦИ СУ ЈУРИШАЛИ У БОРБЕНОМ ПОРЕТКУ...

НИКО НИЈЕ МОГАО ДА СПРЕЧИ УЗАЛУДНО ПРОЛИВАЊЕ КРВИ...

ПАЛИ!

ЗАГРМЕШЕ ТОПОВИ...

АААААХ!

ИНДИЈАНЦИ СУ БРЗО ДЕСЕТКОВАНИ...

ТАДА...
ВАМА! ЈАВА!

АПАЧИ СУ ОДЛУЧИЛИ ДА СЕ ПОВУКУ...

ЗАТРАЖИЋЕ ПОМОЋ ОД ДРУГИХ ПЛЕМЕНА! НАШЕ ОРУЖЈЕ НЕЋЕ МОЋИ ДА ИХ ЗАДРЖИ!
БОРИЋЕМО СЕ ДОКЛЕ БУДЕМО МОГЛИ!

У ЈЕДНОМ ДЕЛУ ТВРЂАВЕ ГДЕ СУ ПРЕВИЈАЛИ РАЊЕНИКЕ...

ИЗНЕНАДА...
ШТА ОНА ТРАЖИ ОВДЕ?

ТАДА СЕ ОКРЕНУШЕ И ОСТАЛЕ ЖЕНЕ...
ИНДИЈАНКА!
ДОШЛА ЈЕ ДА НАС ШПИЈУНИРА!

ОТКУД ТИ У ТВРЂАВИ?

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
КАКВА ЈЕ ТО ГУЖВА ОВДЕ, ВИЛИ?
ПОГЛЕДАЈ, ИНДИЈАНКА!

ЈА САМ ЈЕ ДОВЕО! ПОСТУПАЈТЕ ЛЕПО С ЊОМ!
ПА, КАД МЕТ КАЖЕ...

А, НЕ МОЖЕ ТО ТАКО! ЊЕНИ СУ ПОУБИЈАЛИ НАШЕ ДРУГОВЕ, А ЈА ДА ИМАМ МИЛОСТИ ПРЕМА ЊОЈ!

ПАЗИ ШТА ГОВОРИШ, ВИЛИ!
ААХ!

НЕ ПЛАШИМ ТЕ СЕ, МЕТЕ!

ОВО ЋЕ СТИШАТИ ТВОЈ БЕС!

АААХ!
ЈЕСИ ЛИ СЕ МАЛО ОХЛАДИО?

И ПАЗИ, АКО СЕ НЕШТО ДОГОДИ ДЕВОЈЦИ, ТИ ЋЕШ ОДГОВАРАТИ!
ДОБРО, МЕТЕ... САМО САМ СЕ ШАЛИО!

НИКО СЕ НИЈЕ УСУДИО ДА ПРОТЕСТУЈЕ...
ВИШЕ НЕ ТРЕБА ДА СЕ БОЈИШ!
НЕ ЗНАМ КАКО ДА ТИ ЗАХВАЛИМ?

НИЈЕ ПОТРЕБНО, ЈОНА!
ТИ УЛИВАШ СТРАХ И ПОВЕРЕЊЕ! ДРАГО МИ ЈЕ ШТО САМ ТЕ УПОЗНАЛА!

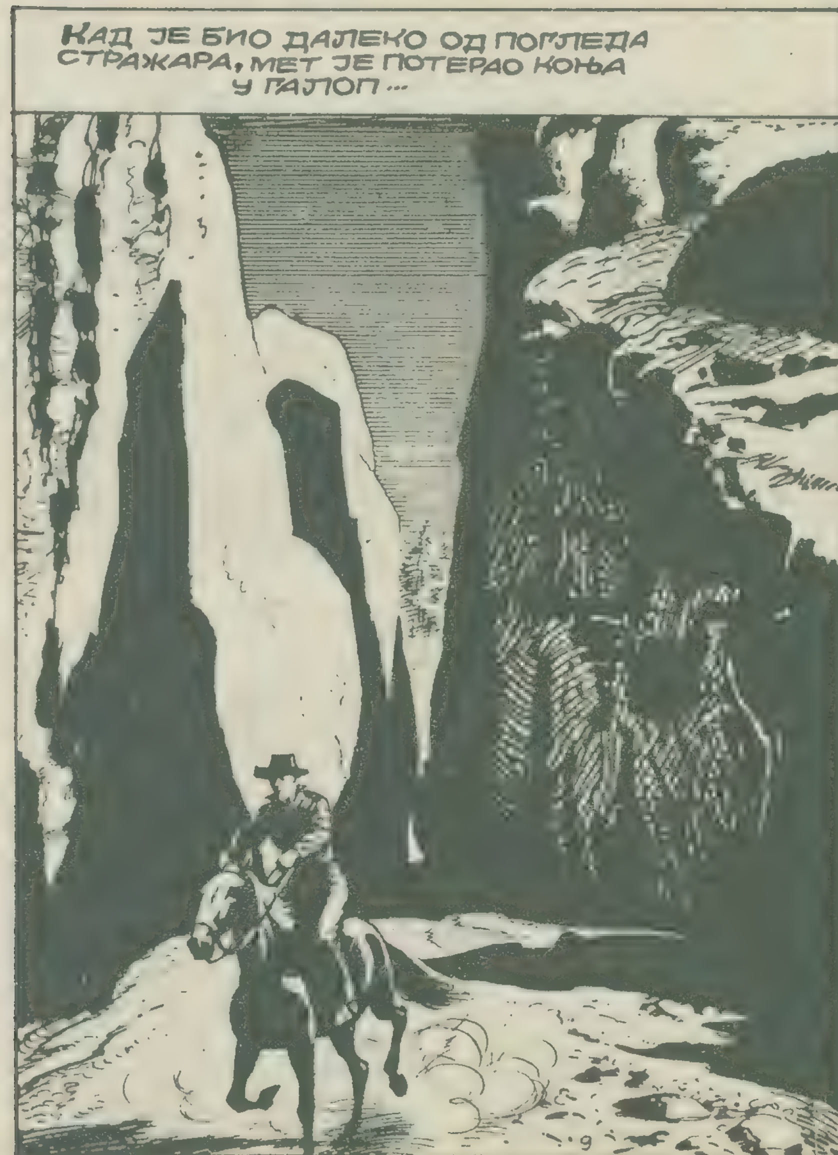
ТЕ НОЋИ НИКО НИЈЕ СПАВАО...
КО ЗНА ШТА НАС ЧЕКА У ЗОРУ!

ЈАДНА ЈОНА! АКО ПОКУШАМ ДА ЈЕ ИЗБАВИМ ОДАВДЕ, СТРАЖА МИ НЕЋЕ ДОЗВОЛИТИ! АКО ОСТАНЕ ОВДЕ, УБИЋЕ ЈЕ ЊЕНИ У СУТРАШЊЕМ ОКРШАЈУ!

МЕТ ЈЕ ОДЛУЧИО ДА САМ НЕШТО УЧИНИ...

КОЊ КОЈИ ЈЕ ОСТАО БЕЗ СВОГ ГОСПОДАРА! ДОБРО ЋЕ МИ ПОСЛУЖИТИ!

КАД ЈЕ БИО ДАЛЕКО ОД ПОГЛЕДА СТРАЖАРА, МЕТ ЈЕ ПОТЕРАО КОЊА У ГАЛОП...

РЕКАО БИХ ДА САМ ЧУО ТОПОТ КОЊА!
ОД СТРАХА ТИ СЕ ПРИВИЂА!

У ЗОРУ...
АПАЧИ!

НЕПРЕГЛЕДНА ГОМИЛА НЕЗАДРЖИВО ЈЕ НАПРЕДОВАЛА...

А У ТВРЂАВИ...
КАКВА ЈЕ ТО ГУЖВА ?
КАО ШТО САМ И МИСЛИО? МЕТ ЈЕ ИЗДАЈНИК? ПОБЕГАО ЈЕ С ИНДИЈАНКОМ?

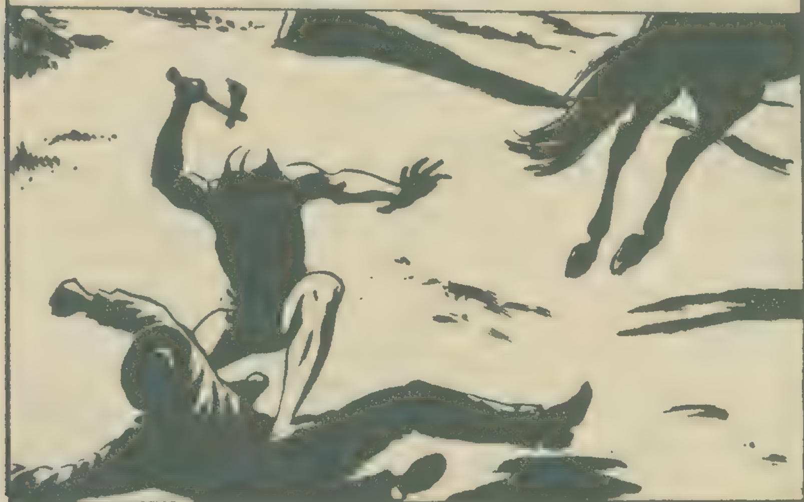

ВИШЕ ВОЛИ ДА ГЛЕДА УНИШТЕЊЕ ТВРЂАВЕ СА СТРАНЕ НЕГО ДА УМРЕ У ЊОЈ?

УМУКНИ? И ДА ОВО ВИШЕ НИСИ КАЗАО?
Д... ДОБРО, ПУКОВНИЧЕ?

МЕТ ИЗДАЈНИК? НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ?
АЛИ НЕМА НИ ЊЕГА НИ ИНДИЈАНКЕ У ТВРЂАВИ?

А НЕКОЛИКО ЧАСОВА ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ СВАНУЛО...
РЕКАО БИХ ДА САМ БЛИЗУ ЛОГОРА?

МЕТА ЈЕ ЧЕКАЛО ИЗНЕНАЂЕЊЕ...
ШТА?

ОБОЈИЦА СЕ НАЂОШЕ НА ЗЕМЉИ...

СТАНИ, ПРИЈАТЕЉУ! ДОШАО САМ ДА РАЗГОВАРАМ С ВАШИМ ПОГЛАВИЦОМ!

НИСИ МЕ СХВАТИО? ЖЕЛИМ ДА ПРЕГОВАРАМО!

ИНДИЈАНАЦ МУ НИЈЕ ВЕРОВАО...
ААХ!

ПОЛИВАЛИ СУ ГА ВОДОМ ДА БИ ГА ОСВЕСТИЛИ...

ЗАШТО СИ ХТЕО ДА ВИДИШ НАШЕГ ПОГЛАВИЦУ?

ДА БИХ МУ ОБЈАСНИО ДА ПОКОЉ НИСУ ИЗВРШИЛИ ВОЈНИЦИ ПУКОВНИКА ЏЕКСОНА ВЕЋ НЕКА БАНДА ЧИЈИ ЈЕ ЦИЉ БИО ДА ИЗАЗОВУ РАТ!

НЕ ВЕРУЈЕМ ТИ НИ РЕЧИ! ВОДИТЕ ГА!

ГРЕШИТЕ! ПОУБИЈАЋЕТЕ НЕВИНЕ ЉУДЕ, А КРИВЦИ ЋЕ ОСТАТИ НЕКАЖЊЕНИ!

СТАВИЋЕМО ТЕ НА ТАКВЕ МУКЕ ДА ЋЕШ ПРИЖЕЉКИВАТИ СМРТ!

ИНДИЈАНЦИ ИЗВРШИШЕ НАРЕЂЕЊЕ СВОГ ПОГЛАВИЦЕ...

ОБНЕВИДЕЛИ СТЕ ОД БЕСА И ЖЕЛИТЕ ДА СЕ СВЕТИТЕ, АЛИ ГРЕШИТЕ!

ХАЈДЕ! ШТА ЧЕКАШ? УБИЈ МЕ!

ИНДИЈАНЦИ СУ ПРВО ЖЕЛЕЛИ ДА ИЗМУЧЕ СВОГ ПРОТИВНИКА...

СЕКИРЕ СУ СЕ ЗАБАДАЛЕ ОКО МЕТОВОГ ТЕЛА...

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ НЕВЕРОВАТНО ДА ГА НИЈЕДНА НИЈЕ ПОГОДИЛА...

А ОНДА ЈЕ ДОШАО ТРЕНУТАК ДА СВРШЕ С МЕТОМ...

САМОГ СЕБЕ САМ У ОВО УВАЛИО!

И КАДА СЕ МЕТ ВЕЋ ОПРОСТИО ОД ЖИВОТА...

ИНДИЈАНЦИ ЗАНЕМЕШЕ...

И ЈОНА ЈЕ ТЕ НОЋИ НАПУСТИЛА ТВРЂАВУ И ПОШЛА ЗА МЕТОМ...

СВЕ ШТО ВАМ ЈЕ МЕТ КАЗАО, ИСТИНА ЈЕ! ОНИ КОЈИ СУ НАПАЛИ НАШ ЛОГОР ПОБЕГЛИ СУ НА ЈУГ!

ОВАЈ ЧОВЕК МИ ЈЕ СПАСАО ЖИВОТ И ОДВЕО У ТВРЂАВУ!
ЈОНА?

НАШИ РАТНИЦИ СУ СЕ САДА ТАМО УПУТИЛИ И УБИЋЕ НЕДУЖНЕ ЉУДЕ!

ПОШАЉИ НЕКОГ ДА УПОЗОРИ НАШЕ И СПРЕЧИ КРВОПРОЛИЋЕ!

МЕТА СУ ОДМАХ ОСЛОБОДИЛИ...
НИСИ ПОВРЕЂЕН?
У ЖИВОТУ СЕ НИСАМ ОВАКО ДОБРО ОСЕЋАО КАО САДА!

ЖАО МИ ЈЕ САМО ШТО СУ КРИВЦИ ЈОШ НА СЛОБОДИ!

ЈА И МОЈИ РАТНИЦИ ПОЋИ ЋЕМО ОДМАХ У ПОТЕРУ ЗА ЊИМА! НЕЋЕМО СЕ СМИРИТИ ДОК ИХ НЕ ПОХВАТАМО!
ДОЗВОЛИТЕ МИ ДА И ЈА ПОЂЕМ С ВАМА!

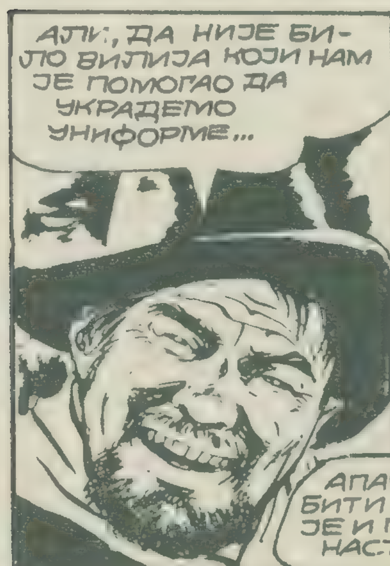

ЗА САМО НЕКОЛИКО МИНУТА ИНДИЈАНЦИ СУ СЕ СПРЕМИЛИ ЗА ПОТЕРУ...

ЧУВАЈ СЕ, МЕТЕ!
НЕ БРИНИ!

А ИСПРЕД ТВРЂАВЕ, ГЛАСНИК ЈЕ СТИГАО У ПОСЛЕДЊИ ЧАС...

ШТА ОВО ЗНАЧИ? ПОВЛАЧЕ СЕ!

А ИЗВАН ТЕРИТОРИЈЕ КОЈУ СУ НАСЕЉАВАЛИ ИНДИЈАНЦИ, ЛАЖНИ ВОЈНИЦИ СЛАВИЛИ СУ ПОБЕДУ...
ХА, ХА! КАКО СМО ИЗНЕНАДИЛИ АПАЧЕ!

АЛИ, ДА НИЈЕ БИЛО ВИЛИЈА КОЈИ НАМ ЈЕ ПОМОГАО ДА УКРАДЕМО УНИФОРМЕ...

ИНДИЈАНЦИ СУ СИГУРНО ВЕЋ СВРШИЛИ СА ВОЈСКОМ ПУКОВНИКА ЏЕКСОНА!
АПАЧИМА ЋЕ ОПЕТ БИТИ ПОТРЕБНО ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА И САД НАСТУПАМО МИ!

ХЕЈ! ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ НЕШТО?

АЛИ КАДА СУ СХВАТИЛИ ШТА СЕ ДОГАЂА, БИЛО ЈЕ КАСНО И ЗА ОДБРАНУ И ЗА БЕКСТВО...
ПАЗИТЕ!
АПАЧИ!

БАНДИТИ СУ БРЗО САВЛАДАНИ...
ПРЕДАЋЕМО ВАС ВЛАСТИМА! СКУПО ЋЕТЕ ПЛАТИТИ СВОЈА ЗЛОДЕЛА!

ПОЛА ЧАСА КАСНИЈЕ...
НЕМОГУЋЕ! ДОЛАЗИ МЕТ! С ЊИМ СУ И АПАЧИ!

ОТВОРЕНА ЈЕ КАПИЈА...
УХВАТИТЕ ВИЛИЈА! ОН ЈЕ ПОМОГАО РАЗБОЈ-НИЦИМА!
МЕТЕ!

ВИЛИ, УХВАЋЕН НА ПРЕПАД, ПОКУШАО ЈЕ ДА ПОБЕГНЕ...
СТОЈ!

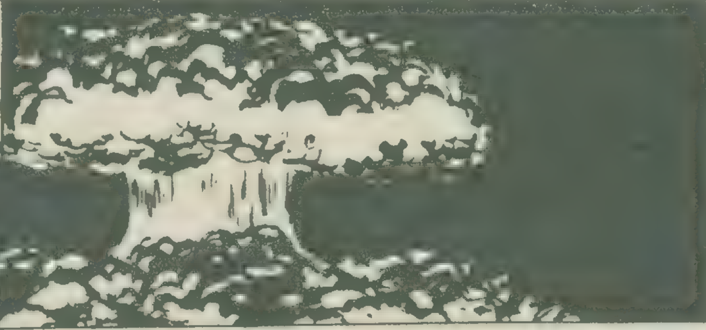

СВАКО ЊЕГОВО ОПИРАЊЕ БИЛО ЈЕ УЗАЛУДНО...
ОДГОВАРАЋЕШ ПРЕД ВОЈНИМ СУДОМ!

ИНДИЈАНЦИ И ВОЈНИЦИ ПУКОВНИКА ЏЕКСОНА ОБЕЋАШЕ ДА ВИШЕ НЕЋЕ ПРЕ-КРШИТИ МИРОВНИ УГОВОР...

ЕТО, СВЕ СЕ ДОБРО СВРШИЛО! САМО... ЈОШ НЕШТО ТРЕБА ДА УРАДИМ!
ШТА ТО, МЕТЕ?

ЗНАШ... ДОСАДИЛО МИ ЈЕ ДА ЖИВИМ САМ! ДА ЛИ БИ ПОДНОСИЛА МОЈЕ ПРИСУСТВО ДО КРАЈА ЖИ-ВОТА?
ЈОШ ПИТАШ?
КРАЈ

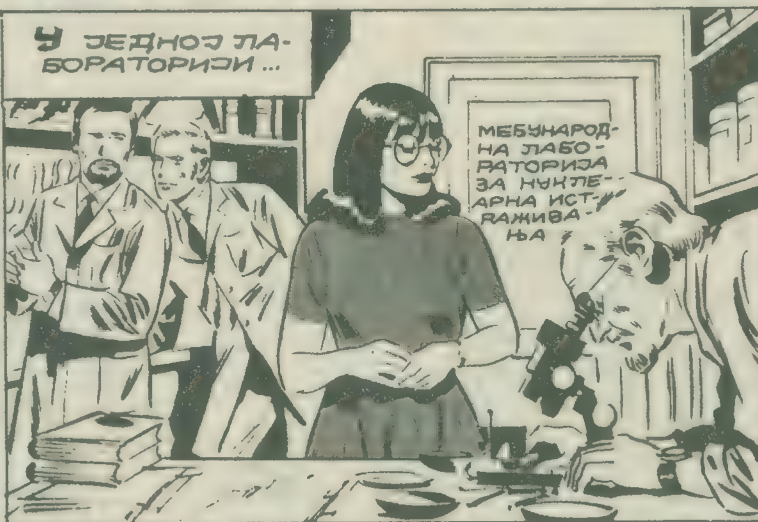
НЕСТАЛА ФОРМУЛА

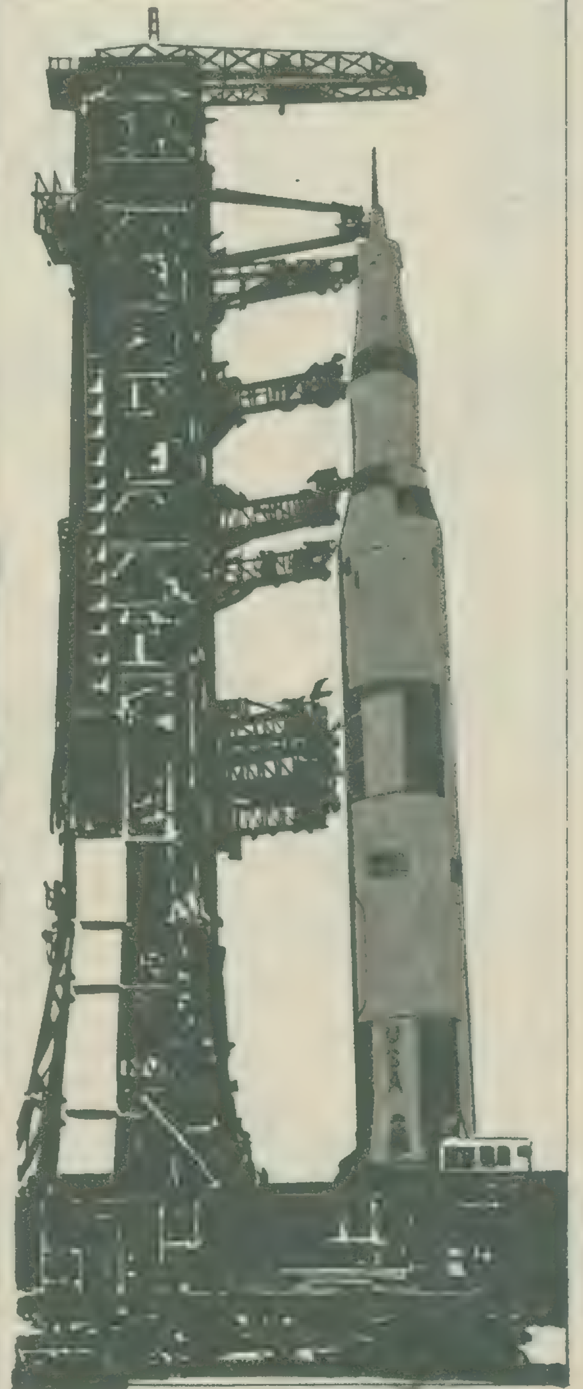

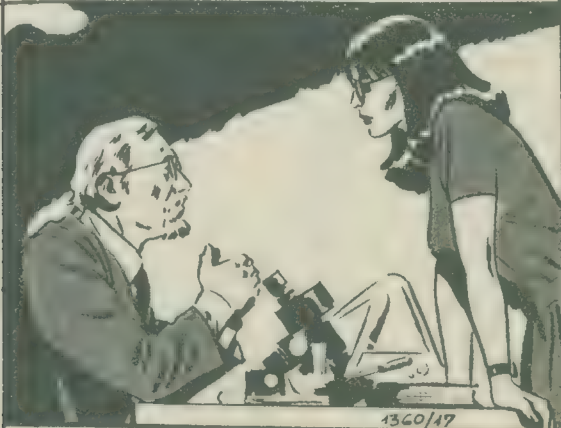

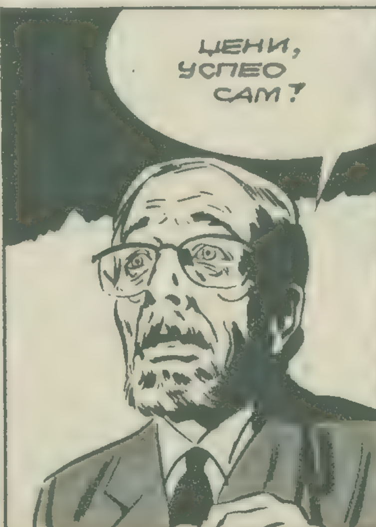

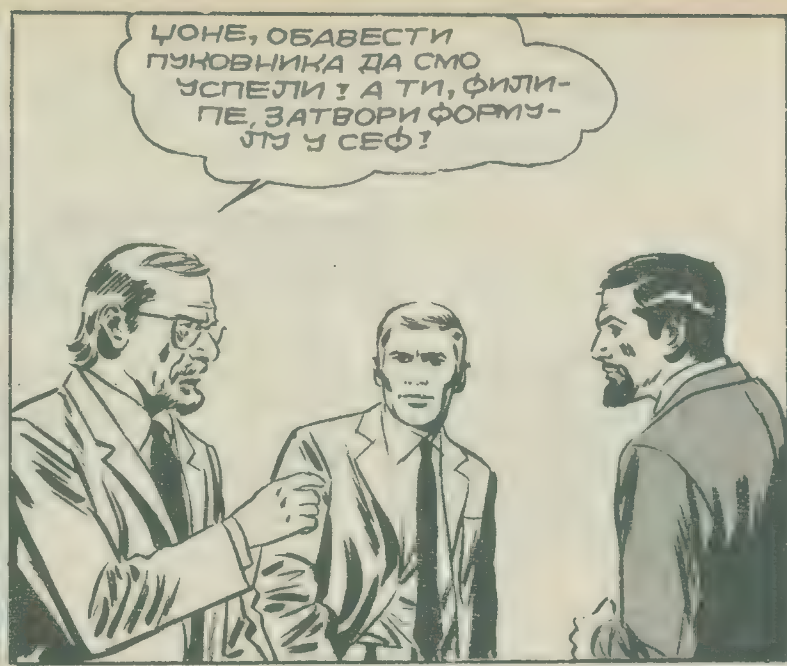

ЧЕСТИТАМ, ПРОФЕСОРЕ!
БАШ МЕ РАДУЈЕ!

ЏОНЕ, ОБАВЕСТИ ПУКОВНИКА ДА СМО УСПЕЛИ! А ТИ, ФИЛИПЕ, ЗАТВОРИ ФОРМУЛУ У СЕФ!

ТАКО САМ УМОРАН!

ПОШАО САМ КОД ПУКОВНИКА! ПРОФЕСОР ЖЕЛИ НЕШТО ДА МУ ПОКАЖЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ ПУКОВНИК СЕ УПУТИО У ЛАБОРАТОРИЈУ...

ЧЕСТИТАМ, ПРОФЕСОРЕ! УЧИНИЛИ СТЕ МНОГО ЗА РАЗВОЈ НАШЕ ЗЕМЉЕ!

ЗАШТО НЕ ПОЂЕШ КУЋИ, ТАТА?
ЗАБРИНУТ САМ, ЏЕНИ!

БОЈИМ СЕ ДА СЕ МОЈЕ ОТКРИЋЕ НЕ УПОТРЕБИ У РАТНЕ СВРХЕ!

СУТРА УЈУТРО ДОЋИ ЋЕ ВОЈНА КОМИСИЈА ДА ПОГЛЕДА ФОРМУЛУ!
МИСЛИМ ДА ЈЕ САД ТРЕНУТАК ДА ТИ ФИЛИП И ЈА НЕШТО КАЖЕМО, ТАТА!

ВЕНЧАЋЕМО СЕ?

НЕ РАЗУМЕМ ЗАШТО ТОЛИКО ЖУРИТЕ, ФИЛИПЕ?
СМАТРАТЕ ЛИ МЕ ЛОВЦЕМ НА МИРАЗ, ПРОФЕСОРЕ?

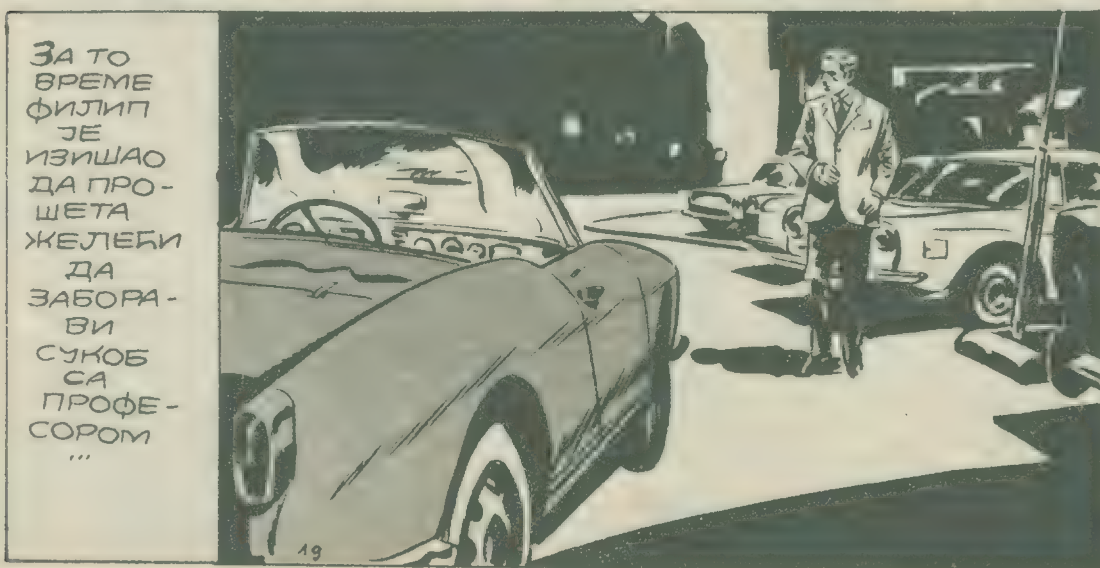

СМИРИ СЕ, ДРАГИ! ТАТА НИЈЕ ТАКО МИСЛИО!

ВОЛЕО САМ ДА САРАЂУЈЕМ С ВАМА, ПРОФЕСОРЕ! АЛИ, ОВО ЈЕ БИО ПОСЛЕДЊИ ПРОЈЕКТ НА КОМЕ СМО ЗАЈЕДНО РАДИЛИ!

ТАТА, ОВОМЕ СЕ НИСАМ НАДАЛА ОД ТЕБЕ!
ЖАО МИ ЈЕ ШТО САМ ПРИСУСТВОВАО ПОРОДИЧНОЈ РАСПРАВИ!

ЈА СЕ ОСЕЋАМ ПОМАЛО ПОВРЕЂЕН! РАДИО САМ С ВАМА ДУЖЕ ОД ФИЛИПА, ПА ИПАК О ЊЕМУ ВИШЕ ГОВОРИТЕ!

САДА КАДА ОН ПОСТАНЕ ПРОФЕСОРОВ ЗЕТ, МОЈ ПОЛОЖАЈ ОВДЕ БИЋЕ ПОЉУЉАН!

ЗА ТО ВРЕМЕ ФИЛИП ЈЕ ИЗИШАО ДА ПРОШЕТА ЖЕЛЕЋИ ДА ЗАБОРАВИ СУКОБ СА ПРОФЕСОРОМ...

УЧИНИЛО МУ СЕ ДА ГА НЕКО ПРАТИ...

ЗАСТАО ЈЕ ДА УПАЛИ ЦИГАРЕТУ...

?

ПОЂИ С НАМА! ЖЕЛИМО НЕШТО ДА ТИ ПРЕДЛОЖИМО!
УЛИЦА ЈЕ БИЛА ПУСТА И ФИЛИП НИЈЕ ИМАО КУД ДА БЕЖИ...

НЕКО ЈЕ СВЕ ОВО ПОСМАТРАО...

ЗАР ВАМ СЕ НЕ ЧИНИ ДА ОВО НИЈЕ МЕСТО ЗА ТАКВЕ РАЗГОВОРЕ!
ШТО ВИШЕ СВЕТА ОКО НАС, МАЊЕ ЋЕМО БИТИ УПАДЉИВИ!

ЖЕЛИМО ДА НАМ ОТКРИЈЕШ ФОРМУЛУ! ДОБИЋЕШ МИЛИОН ДОЛАРА И ПАСОШ ДА СЕ ВРАТИШ У СВОЈУ ЗЕМЉУ!

ТИ СИ ФРАНЦУЗ И ЗА ОВУ ЗЕМЉУ ТЕ НИШТА НЕ ВЕЗУЈЕ!
МОЈА ДОМОВИНА ЈЕ ЦЕО СВЕТ! НЕ ЖЕЛИМ ДА ФОРМУЛА ДОЂЕ У РУКЕ ЗЛОЧИНАЦА!

РАЗМИСЛИ ДОБРО, ПРИЈАТЕЉУ! ЈОШ ЋЕМО СЕ ВИДЕТИ!

САМО МИ ЈЕ ЈОШ ОВО ТРЕБАЛО!

СУТРАДАН У НУКЛЕАРНОЈ БАЗИ...

... ВОЈНА КОМИСИЈА ДОШЛА ЈЕ ПО ФОР-МУЛУ.

ТРЕБА САМО ДА ИЗВРШИМ ЈЕДНУ ИСПРАВКУ У ТЕКСТУ ...

?
ФОРМУЛА ЈЕ НЕС-ТАЛА!

ШТА ?
НЕМО-ГУЋЕ!

САМО ВАС ЧЕТВОРО СТЕ ИМА-ЛИ ПРИСТУП У ЛАБОРАТОРИЈУ! ПОРУЧНИК КАРДЕРОЈ ЋЕ ВРШИТИ ИСТРАГУ!

ШТА СТЕ РАДИЛИ СИНОЋ КАД СТЕ НАПУСТИЛИ БАЗУ ?
БИЛИ СМО СВИ ЧЕТВОРО У МОЈОЈ КУЋИ!
21

КАДА СУ ПУКОВНИК И ФИЛИП ОТИШЛИ, ПОПЕ-ЛА САМ СЕ У СПАВАЋУ СОБУ! ТАТА ЈЕ ОСТАО У САЛОНУ!

ДОШЛО ЈЕ ДО МАЛЕ РАСПРА-ВЕ, ПА САМ ЈА ОДМАХ КРЕНУО !

КАКВЕ РАСПРА-ВЕ ?
ЖЕЛИМ ДА СЕ ОЖЕ-НИМ ПРОФЕСОРОВОМ КЋЕРКОМ, АЛИ ОН СМАТРА ДА САМ ЈА ЛОВАЦ НА МИРАЗ!
ЗАР НИСИ ?

ФИЛИП, КОГА САМ УВЕК СМАТРАО ПРИЈАТЕЉЕМ, УЧИНИО ЈЕ СВЕ ДА ОКРЕНЕ ПРОФЕСОРА ПРОТИВ МЕНЕ!

И ПОРЕД СВИХ РАЗЛИКА, МИ СМО ДОБРО РАДИЛИ!

НИСАМ НИШТА УСПЕО ДА САЗНАМ ОД ВАС АЛИ, НА СРЕЋУ, НЕШТО САМ ВИДЕО!

САСВИМ СЛУЧАЈНО, УГЛЕДАО САМ СИНОЋ ФИЛИПА СА ДВОЈИЦОМ НЕПРИЈАТЕЉА ОВЕ ЗЕМЉЕ И ЧИТАВОГ СВЕТА!

УХВАТИО САМ ИХ И ОНИ СУ МИ СВЕ ПРИЗНАЛИ!
ДОЗВОЛИТЕ МИ ДА ВАМ ОБЈАСНИМ!

НИСАМ ЈОШ ЗАВРШИО! ВИ СТЕ УКРАЛИ ФОРМУЛУ АЛИ НИСТЕ ИМАЛИ ВРЕМЕНА ДА ЈЕ ПРЕДАТЕ! ОНА ЈЕ ЈОШ КОД ВАС!

ФИЛИП ЈЕ ОНДА ОБЈАСНИО ШТА СЕ У СТВАРИ ДОГОДИЛО...

НЕ ВЕРУЈЕМ ВАМ! ПРИСТАЛИ СТЕ ДА ИМ ДАТЕ ФОРМУЛУ ЈЕР МИЛИОН ДОЛАРА НИЈЕ МАЛА ПАРА!
ФИЛИПЕ!
НИЈЕ ТАЧНО! НИЈЕ ТАЧНО!

СВЕ ТРОЈЕ СТЕ ИМАЛИ РАЗЛОГЕ ДА УКРАДЕТЕ ФОРМУЛУ! ЦЕНИ ДА БИ ПОМОГЛА СВОМ ВЕРЕНИКУ, А ПУКОВНИК ДА БИ СЕ ОСВЕТИО ЈЕР ЈЕ БИО ЗАПОСТАВЉЕН!

ЏЕНИ, ФИЛИП И ПУКОВНИК СУ УХАПШЕНИ, ДОК ЈЕ ПРОФЕСОР ОСТАО У БАЗИ...

ШТА ЋЕ УЧИНИТИ С ЊИМА?
СУДИЋЕ ИМ ВОЈНИ СУД!

АЛИ... МОЈА КЋИ...
УМИРИТЕ СЕ! ЗНАМО ДА ОНА НИЈЕ КРИВА!

ВИ СТЕ СЕ, ФИЛИПЕ, ДОМОГЛИ ФОРМУЛЕ, АЛИ НИСТЕ МОГЛИ ДА ЈЕ ПРЕДАТЕ УЦЕЊИВАЧИМА?..

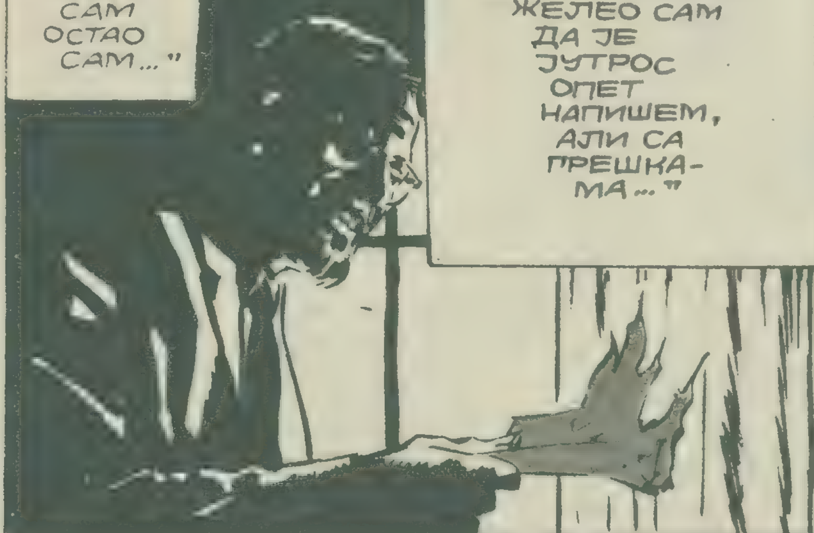

... ЈЕР СУ УХАПШЕНИ! РЕЦИТЕ ГДЕ СТЕ САКРИЛИ ФОРМУЛУ?

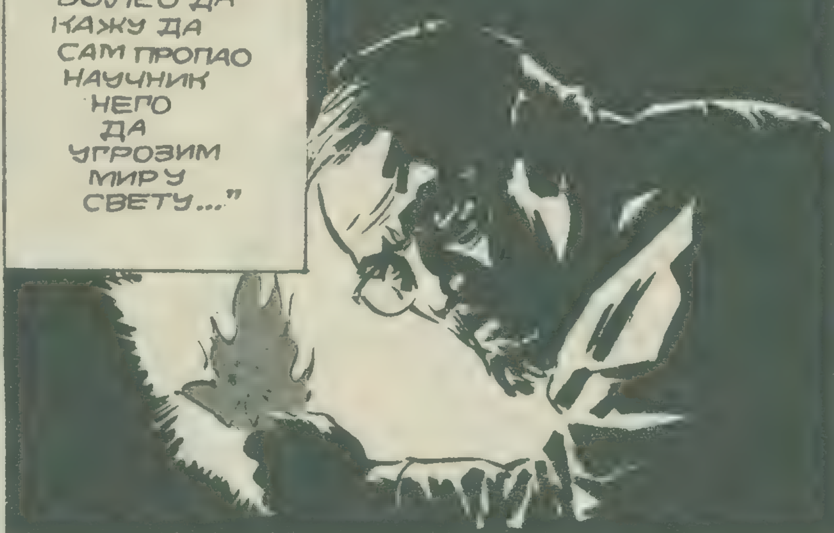

НЕВИН САМ, ВЕРУЈТЕ МИ! СИГУРАН САМ ДА НИКО ОД НАС ТРОЈЕ НИЈЕ ТО УЧИНИО!

У ПРАВУ ЈЕ! ЈА САМ КРИВ!

ТИШИНА!

УПЛАШИО САМ СЕ ДА ЋЕ СЕ МОЈЕ ОТКРИЋЕ КОРИСТИТИ У РАТНЕ СВРХЕ!

"...И КАДА САМ ОСТАО САМ..."
"...ЗАПАЛИО САМ ФОРМУЛУ, ЖЕЛЕО САМ ДА ЈЕ ЈУТРОС ОПЕТ НАПИШЕМ, АЛИ СА ГРЕШКАМА..."

"ВИШЕ САМ ВОЛЕО ДА КАЖУ ДА САМ ПРОПАО НАУЧНИК НЕГО ДА УГРОЗИМ МИР У СВЕТУ..."

"НИСАМ СТИГАО ЈУТРОС ДА НАПРАВИМ НОВУ ФОРМУЛУ ЈЕР ЈЕ КОМИСИЈА РАНИЈЕ СТИГЛА..."

"БИО САМ ЗБУЊЕН, НИСАМ ЗНАО ШТА ДА РАДИМ..."
?

ИСПАО САМ КУКАВИЦА ЈЕР НИСАМ СВЕ ОДМАХ ПРИЗНАО!

ОПРОСТИТЕ МИ СВИ...
ТАТА...

ТРОЈЕ МЛАДИХ ОСЕТИЛО ЈЕ ОЛАКШАЊЕ, АЛИ БРИНУЛИ СУ ШТА ЋЕ БИТИ С ПРОФЕСОРОМ...

МЕЂУТИМ, ЊЕМУ ЈЕ ДОЗВОЉЕНО ДА СЕ И ДАЉЕ БАВИ НАУЧНИМ РАДОМ...
КРАЈ

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

КИЋА ВЕЋ САТИМА СЕДИ НА ОНОМ КАМЕНУ!

?

МОРА ДА ЈЕ БОЛЕСТАН... ИЛИ ЗАЉУБЉЕН!

ШТА ЈЕ, СИНКО?

ВОЛ'О БИ' ДА СЕ УПОЗНАМ С ЈЕДНОМ ДЕВОЈЧИЦОМ ИЗ КОМШИЛУКА... А НЕ ЗНАМ КАКО!

ТО' ЈЕ БАР ПРОСТО! ПРЕДСТАВИ ЈОЈ СЕ!

А КАКО СЕ ТО РАДИ?

?

ЕВО БАЦЕ! САД ЋУ ТИ ПОКАЗАТИ КАКО ЈЕ ТО ЈЕДНОСТАВНО!

?

ЗДРАВО, МАЛА! ГДЕ СИ СЕ ДОСАД КРИЛА, ЛЕПОТИЦЕ? ДОЗВОЛИ ДА ТИ СЕ ПРЕДСТАВИМ!

? ? ?

! ?

ТРАС

ДУМ

ЈЕДНО ИПАК ТРЕБА ДА ЗАПАМТИШ!

ИМА ДЕВОЈАКА КОЈЕ ТЕШКО ПРИСТАЈУ НА НОВА ПОЗНАНСТВА!

?

?

9-4 Bud Sagendorf

БРЖА ОД ЖИЛА ВЕРНА

— ХОЋУ ДА ОБИЂЕМ ГЛОБУС ПЕТ ДАНА БРЖЕ ОД ВЕРНОВОГ ЈУНАКА ФИЛИСА ФОГА! — РЕКЛА ЈЕ НОВИНАРКА НЕЛИ БЛАЈ НОВИНСКОМ МАГНАТУ ЏОЗЕФУ ПУЛИЦЕРУ.

Једног јесењег дана 1889. године уз јахту новинског магната Џозефа Пулицера, укотвљену на Норт риверу у Њујорку, пристао је мали моторни чамац. Из њега се на јахту попела новинарка Нели Блај.

Пулицер, власник „Уорлда" и „Пост Диспеча", дочекао је младу новинарку у салону из којег је управљао својим огромним новинским царством.

— **Ви, Нели, увек долазите с неочекиваним предлозима!** — рече Пулицер једној жени — новинару у Америци. — **Шта сте сад смислили?**

— **Пре шеснаест година Жил Верн је објавио бестселер „Пут око света за 80 дана"!** — одговори новинарка. — **Хтела бих да за пет дана оборим рекорд његовог јунака Филиса Фога!**

— **Жил Верн и његове фантазије!** — Пулицер одмахну руком. — **Он је за својим писаћим столом у Амијену путовао на дно океана с капетаном Немом и на Месец! Какви сте, чуди ме да нисте одлучили да путујете на Месец!**

— **Једном ће неки новинар путовати на Месец, будите сигурни у то!** — озбиљно рече новинарка. — **Проучила сам све возне и пловидбене редове на свету и знам да могу да обиђем глобус брже од мистера Фога! Замислите, шефе, шта би то значило за тираж ваших листова!**

Нели Блај је погодила Пулицера у најслабију тачку. Тираж — то је за Пулицера била магична реч. Неколико пута је ужурбаним корацима прокрстарио салоном.

— **У реду, Нели!** — викнуо је одједном. — **Чекаћу сваког дана по једну вашу репортажу, сваког дана, је ли вам јасно? Путујте! Али све док не будете на дебелом мору, никоме ни речи!**

Из њујоршке луке је 14. новембра 1889. године у 9.40 часова исловила „Аугуста-Викторија". Следећег јутра је на насловној страни „Уорлда" великим дебелим словима осванула сензационална вест:

„Наша сарадница кренула да потуче рекорд који је измислио Жил Верн! Нели Блај путује око света!"

Од тог дана тиражи „Уорлда" и „Пост Диспеча" су почели вртоглаво да скачу. И роман Жила Верна појавио се у новим издањима у многим земљама на свих пет континената.

СУСРЕТ СТВАРНОСТИ И МАШТЕ

Са торња старе катедрале у Амијену управо је откуцало осам кад један висок шездесетогодишњак, чије су младалачке очи биле у привлачном нескладу с импозантном белом брадом, као ветар упаде у собу где га је очекивала нешто млађа жена.

— **Стигла је јутрос у Саутемптон!** — рече задихано Жил Верн, машући европским издањем „Уорлда". — **Отишла је возом у Лондон. Треба одмах да настави пут за Италију!**

— **Да ли је примила твоје писмо, Жиле?** — запита жена.

— **„Уорлд" о томе ништа не говори!** — прогунђа славни писац.

У то време Нели Блај је у Лондону разговарала с Џемсом Холингтоном, дописником „Уорлда" из Енглеске.

— **Мистер Пулицер је каблограмом недвосмислено наредио да одмах продужите за Италију, Нели!** — дописник јој пружи лист хартије. — **Не можете се одазвати позиву Жила Верна. То би било ненадокнадиво губљење времена!**

— **„Уорлд" ће објавити мој разговор са Жилом Верном!** — пресече га Нели Блај. — **Ја сам, пре свега, новинар! Знам све саобраћајне везе на свету, проучила сам читаву библиотеку. После подне путујем за Довер, затим бродом за Кале, па возом у Амијен! Биђу два сата са Верном, па назад у Кале и возом за Бриндизи, где ћу стићи десет минута пре него што „Аугуста-Викторија" дигне сидро! Ја одох, Холингтоне, а ви у моје име пошаљите телеграм Верну!**

Нели Блај је у Амијен стигла уморна, бледа, с модрим подочњацима и не баш сасвим уредном фризуром. Жил Верн ју је дочекао на станици.

— **Госпођице, нема сваки писац срећу да сретне лично неког од својих хероја!** — поклонио се и кавалирски додао. — Сем тога, ви сте много шармантнији од Филиса Фога!

Америчка новинарка и француски маштар дуго су разговарали о стварности и сновима. На растанку Жил Верн је рекао:

— **Ово је био сусрет реалности и маште! Хвала вам! Чини ми се да сам у ова два сата поново написао роман о Филису Фогу! Госпођице, ви сте ме подмладили за седамнаест година!**

Чим се у Калеу укрцала у међународни експресни воз за Бриндизи, новинарка је заспала мртвим сном. Кад се пробудила сунце је већ било високо на небу.

— **Где смо?** запитала је кондуктера.

— **Пред Ницом!** — рече кондуктер и погледа на сат. — **Каснимо нешто више од два сата, госпођице!**

Нели обузе очај. Два сата закашњења! Све је пропало! „Аугуста-Викторија" ће без ње исловити из Бриндизија! Шта ће рећи Пулицер?

Ипак, чим је воз стигао у Бриндизи, ускочила је у фијакер и викнула:

— **У луку! Што брже!**

Чинило јој се да сања. „Аугуста-Викторија" је још била на доку. Потрчала је према броду као без душе.

— **Не журите, мис Блај!** — рече јој морнар на стражи. — **Ми вас чекамо! Увек чекамо експрес који нам доноси путнике!**

С НЕЛИ У ПОБЕДУ, ИЛИ У СМРТ!

Медитеран! Суец! Црвено море! „Аугуста-Викторија" плови за Цејлон!

У сваком броју „Уорлда" и „Пост Диспеча" репортаже Блај. Пулицер задовољно трља руке: тираж непрекидно расте!

Индијски океан је подивљао. Нели Блај је зелена у лицу, мучи је морска болест, али она храбро гута пилуле и пише извештаје за Пулицерове листове. Забринута је. Брод касни. Новинарка нервозно рачуна: У Џерси Сити треба да стигне најкасније 29. јануара 1890. године у 9 часова 40'3" Иначе неће на време прећи Хадсон и стићи у Манхатан! Неће обићи свет за пет дана брже од измишљеног џентлмена Филиса Фога!

„Уорлд" и „Пост Диспеч" и даље редовно објављују њене написе о тајанственим чарима Цејлона, о светим индијским кравама и беди индијских метропола, о махараџи који јој је поклонио умиљато мајмунче.

Страствени коцкари у целом свету, у првом реду Енглези, склапају опкладе. У Лондону улози стоје 5:3 **да мис Блај неће на време стићи у Њујорк.**

У Сингапуру је Нели Блај сазнала да има опасну конкуренткињу. Једна друга млада Американка, Елизабет Бисленд, кренула је на пут око света, али у супротном смеру, одмах после ње. Новине јављају да Елизабет Бисленд путује брже од Нели Блај.

Кантон Јокохама! „Аугуста-Викторија" не плови даље. Нели Блај се укрцава у „Оцеаник" који на боковима има дуге транспаренте с огромним натписима:

„С Нели Блај у победу, или у смрт!"

На путу према Новом свету „Оцеаник" је запао у грдно невреме. Таласи као четвороспратница, громови, оркан! Празноверни

морнари свaљују кривицу за то на мајмунче из Индије. Одлучују да животињицу баце у море. Нели Блај се очајнички бори. Бежи с мајмунчетом у капетанову кајуту.

— Ваши људи су бедне кукавице, капетане! — стеже мајмунче на груди. — **Можете га бацити у океан, али само заједно са мном!**

Све се ипак срећно завршило. Време се смирило. „Оцеаник" је у луци Сан Франциска дочекала огромна маса одушевљених радозналаца. Читаве чете новинара су полетеле према Нели Блај. Пулицер је то предвидео. Комплетна екипа „Уорлда" и „Пост Диспеча" с четом приватних детектива формирала је око новинарке чврст обруч и повела је према кочијама.

— Где је Елизабет Бисленд? — запитала је Нели Блај.

— Одавно је одустала! — рече јој један колега. — **Већ су је заборавили!**

Кочије су одјуриле на железничку станицу и Нели Блај је на време улетела у воз за Џерси Сити. Дуж читавог пута перони свих станица су били препуни раздраганих синова земље рекорда. Одреди полиције морали су да разгоне светину са колосека како би воз могао да настави пут. У Чикагу су људи извукли новинарку из купеа и пола сата је у тријумфу носили по станици, све док је полицајци нису отели.

У Џерси Сити је стигла готово три дана пре рока — 26. јануара 1890. године у 15 часова и 15 минута.

Свечано окићени бродић пренео је нову јунакињу Америке преко Хадсона у Њујорк где јој је Џозеф Пулицер пружио руку и рекао:

— Били сте бржи од Жила Верна, Нели! То је наслов на првим странама данашњих „Уорлда" и „Пост Диспеча"!

Те вечери Жил Верн је у Амијену ставио пред жену европско издање „Уорлда".

— Нели Блај је оборила рекорд Филиса Фога! — рекао је. — **Моје маштарије никад не занемарују стварност! Идем на пошту да јој пошаљем честитку!**

А. Р.

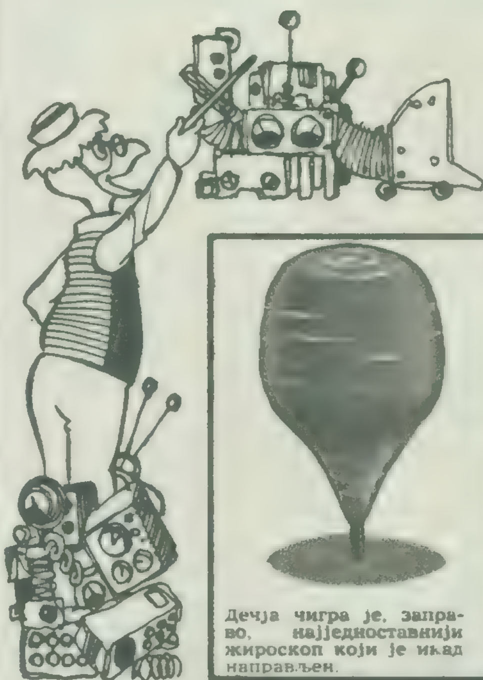
МАГИЧНА ЧИГРА

Ротор жироскопа окреће се слободно око своје хоризонталне осе уграђене у оквир унутрашњег прстена. Унутрашњи оквир лежи у спољњем који је ослоњен на носач. Када механичка или нека друга сила покрене ротор (А), он ће показати одређени отпор (В) ка сваком покушају његових оса да га помере из првобитног положаја.

Жироскоп, справа за показивање и одржавање правца кретања, одређивање убрзања и брзина и за стабилизацију бродова и летелица, не спада у открића модерног времена; помиње се у неким научним расправама још пре почетка 18. века. Занимљиво је да он није искључиво производ људских руку: и сама наша планета представља заправо један џиновски жироскоп. Ова, несумњиво, веома корисна справа састоји се од точка односно ротора обешеног у један или два рама, смештена у псебном носачу. Ради на принципу крутог тела (кад је у питању механички жироскоп) које се врло великом брзином окреће око своје осе симетрије а да при том његова обртна осовина може да скрене из свог првобитног положаја. На овом, у суштини доста једноставном принципу, конструисани су и модерни жироскопи који имају врло велику примену у ваздухопловним инструментима, показивачима курса, аутоматским пилотима, уређајима за стабилизацију бродова.

Данас се у модерној техници све више користе и механички жироскопи као што су ласерски и нуклеарни. Њихова предност је у томе што не подлежу сили гравитације, убрзању Земље и немају обртних елемената.

Дечја чигра је, заправо, најједноставнији жироскоп који је икад направљен.

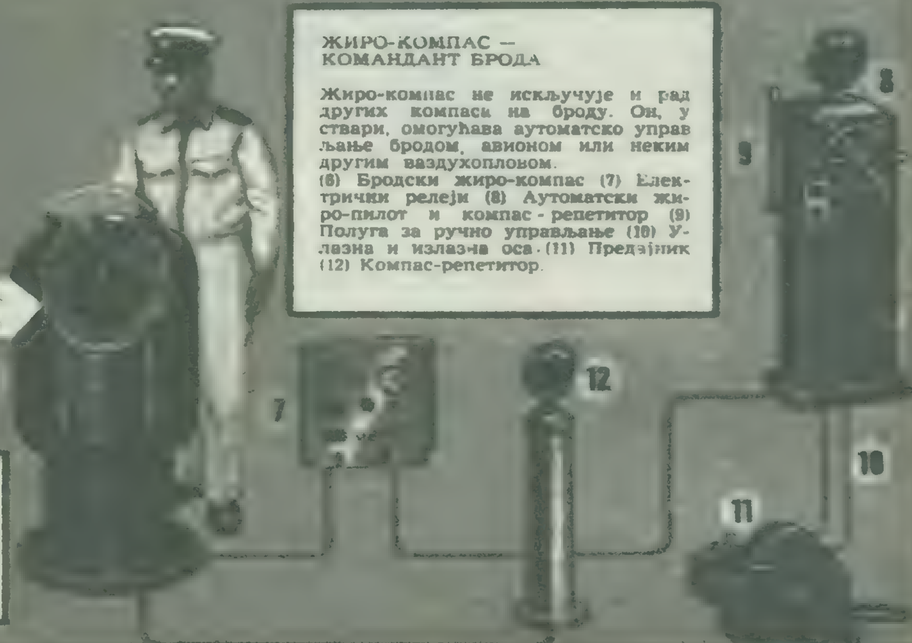

При ротацији Земље жироскоп задржава свој положај у простору. Ако се поклопи са обртањем оса жироскопа које показују правац север-југ, сачуваће исти правац а кретање жироскопа трајаће исто онолико колико траје и ротација, не дозвољавајући спољној сили да га

ЖИРО-КОМПАС

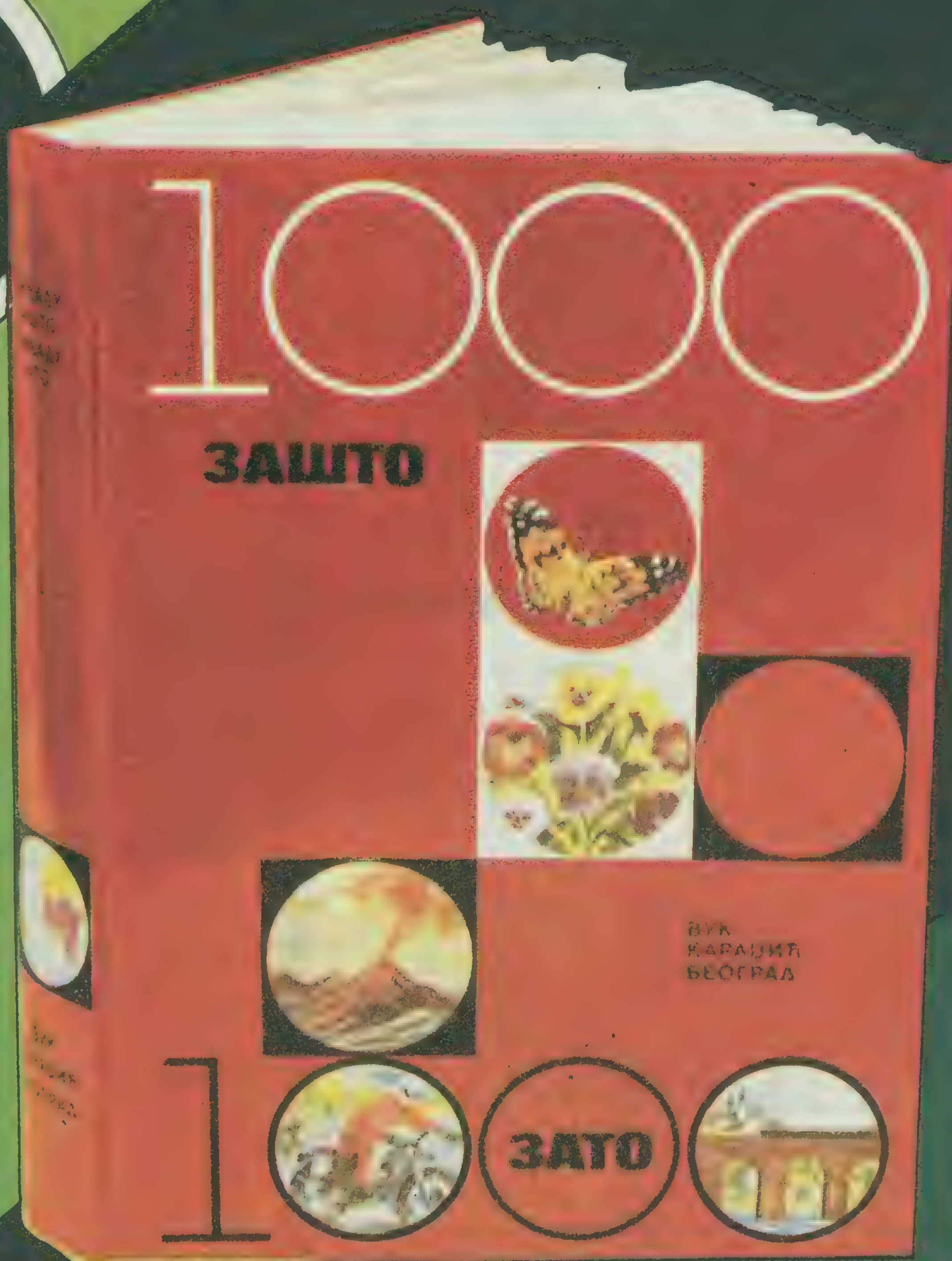
Оса ротора увек показује правац север-југ и електрично је повезана с компасом.
(1) Електрични проводник жиро-ротора (2) Жива која регулише одржавање равнотеже (3) Омотач ротора (4) Плоча са подеоцима компаса (5) Репетитор за друге компасе.

ЖИРО-КОМПАС — КОМАНДАНТ БРОДА

Жиро-компас не искључује и рад других компаса на броду. Он, у ствари, омогућава аутоматско управљање бродом, авионом или неким другим ваздухопловом.
(6) Бродски жиро-компас (7) Електрични релеји (8) Аутоматски жиро-пилот и компас-репетитор (9) Полуга за ручно управљање (10) Улазна и излазна оса (11) Предајник (12) Компас-репетитор.

Богата ризница одговора на многобројна дечја питања

Ова дивна књига неопходна је потреба сваког ученика јер пружа читав низ сазнања о свету који га окружује. Прилагођена је свим ђачким узрастима. То је књига која може да се чита редом, или без реда, по сопственом избору, забаве или сазнања ради.

„ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО" је поучан, забаван, користан и пре свега информативан приручник.

Књига је писана једноставно и популарно, на 483 стране двостубачног текста, формата 28,5 x 20,5 см, луксузно је опремљена и богато илустрована, у тврдом повезу са пластифицираним корицама.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „ВУК КАРАЏИЋ", Краљевића Марка бр. 9.

Цена књиге је *200.*— динара. Може да се купи за готово и на отплату.

КУПЦИ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" УЖИВАЈУ ПОПУСТ ТАКО ДА КЊИГУ ДОБИЈАЈУ ЗА 180.— ДИН

Сва обавештења можете да добијете на телефон 620-371.

ЗАШТО

1000

ИП
»ВУК КАРАЏИЋ«
11001 БЕОГРАД,
Краљевића Марка бр. 9

ПОРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „1000 ЗАШТО — 1000 ЗАТО" по цени од *200* — дин
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ ПО ПОВЛАШЋЕНОЈ ЦЕНИ са попустом од 10 % плаћање поштару приликом пријема књига

НА ОТПЛАТУ у 2 месечне рате почев од —————— *197* . год. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатница. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме и име занимање ______________________

Адреса стана пошт број и место ______________________

Назив и адреса радне организације ______________________

____
(Печат и потпис овлашћеног лица)
Овера о запослењу

Поруџбеница се оверава само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

____
(Својеручни потпис купца)
Бр. л. карте ____________
СУП ____________

ЗАТО

Иако се верује да је средином шездесетих година Мери Квант лансирала кратку одећу, на француском двору — у областима Фландрије и Бургоња — пре шест векова мушкарци су носили — мини сукње. Широки огртачи и незграпна одећа која је допирала до земље, почетком 14. века знатно се скраћују и сужавају, а на хаљинама се праве дубоки прорези.

Ново одело које је настало на тај начин, а ускоро прихваћено као мода у читавој тадашњој Европи, веома се допало и широким народним масама. Наравно, одело које су правили сиромашнији људи било је прављено од знатно јефтинијег материјала, а пришивени украси представљали су само копије огромних златних копчи и пантљика са витешких одора.

Мушкарци су носили »сукње« различите дужине (обично су сезале до половине бутина), »блузе« су представљале уске и припијене прслуке. Преко тога носио се капут који се спреда откопчавао, имао је дуге и широке рукаве, високи оковратник и капуљачу. На глави

Мушке мини сукње

се обично налазила капа округлог облика, звана »бонет«, мада су мушкарци често ишли и гологлави. Ипак, главно обележје ове средњовековне моде биле су тесне чарапе, различитих боја, које су имале — кожни ђон, тако да ношење ципела није било обавезно.

За разлику од њих, жене су носиле дуге сукње, набране у струку и најразличитијих боја. Горњи део њихове одеће обично је био тесно припијен уз тело, са већим или мањим изрезом око врата. Ове хаљине су често украшаване крзном које се стављало око врата, рукава или на капуљаче.

У другој половини 14. века шарени капути се још скраћују а испод се носе кратки прслуци са веома уским рукавима. Преко њих се, обично, носио опртач који се навлачио преко главе, а имао прорезе за руке. За свечане прилике племићи су облачили одела која су допирала до земље, а спреда се закопчавала, док су женске хаљине имале велике разрезе на сукњама и набране пластроне на горњем делу блузе.

БОБ СИГЕР (BOB SEGER)

За успех БОБА СИГЕРА никако се не може рећи да је дошао преко ноћи. О томе сам Боб каже: „Мада сам успех стрпљиво чекао једанаест година, још сам некако збуњен. Када сам почетком прошле јесени у Америци имао концерт на једном фудбалском стадиону и поред око 50000 посетилаца, дуго нисам смео да изађем на бину. Дошло ми је да се сакријем иза појачала и да певам. Још ме запрепашћују милионски тиражи мојих плоча и све ми ово изгледа као прича."

А прича је почела 1945. године у малом америчком граду Енербору, недалеко од Детроита, када се Боб родио. Његов отац, радник у фабрици Форд, често је преко викенда са својим тринаесточланим оркестром наступао у околним местима. Тако се и Боб од најранијег детињства опредељује за музику: већ у петој години научио је да свира гитару и клавир. Касније, пошто је напустио школу, запослио се јер од музике није могао да живи. Но-

ћу је свирао по клубовима и баровима Детроита, а преко дана радио у фабрици. Убрзо у Детроиту и околоним местима постаје познат и даје годишње и по 260 концерата. Године 1975. први пут његова популарност прелази границе средњег запада. Песма „Катаманду" постаје хит неколико радио-станица, али закратко. Тек годину дана касније када је издао свој девети дупли албум „Живи метак" (»Live Bullet«) постаје познат и у свету јер је плоча продата у милионском тиражу. „Смејао сам се кад сам у то време изабран за рок-ен-рол певача године, иако сам са тридесет једном годином имао иза себе девет ЛП плоча. Осталим рок-звездама после толико година рада каријера обично престаје док је моја тек почињала. Свој први концерт у Лос Анђелесу приредио сам 30. априла прошле године и већ тада почињу да круже приче како ћу напустити Детроит и наставити да живим у неком већем граду. Међутим, то су чисте измишљотине. Мислим да сам исувише стар да бих се привикавао животу у другој средини" каже Боб Сигер.

ТИНА ТАРНЕР (TINA TURNER)

Ових дана почеће велика турнеја ТИНЕ ТАРНЕР. У току наредних двадесетак дана Тина ће обићи многе европске земље са шоу-програмом који је већ добио фантастичне оцене. Са Тином је њена трупа из Лас Вегаса састављена од 17 играчица, музичара и певача. Занимљиво је да је ово прва европска турнеја Тине Тарнер без њеног супруга Ајка, од кога се прошле године развела. Први концерт у склопу турнеје одржаће се у Лондону, за који су, према неким подацима, карте већ распродате. За почетак турнеје Тина је планирала и излазак нове ЛП плоче и сингла тако да ће део репертоара, поред већ познатих хитова ове певачице, бити испуњен новим материјалом.

Ако неко успе да више од једне деценије плени пажњу и постиже успехе у веома несигурном послу као што је поп-музика, онда му с пуно права треба одати сва признања. И зато најискреннија честитања за дугогодишњи успешан рад сарајевским INDEXIMA, најстаријој југословенској рок-групи која је својом оригиналношћу обележила развој домаће рок-сцене. У периоду свог највећег уметничког домета INDEXI су били не само прва група у Југославији већ и група европског квалитета.

Вокални солиста Даворин Поповић, гитариста Слободан Ковачевић, басиста Фадил Реџић, бубњар Миро Шарановић и органисти прво Корнелије Ковач, затим Ђорђе Новковић, па Влада Правдић, стварали су и изводили у својој најупечатљивијој рокерској фази музику која је била испред свог времена. У њихову авангардност

имали смо прилику да се уверимо више пута јер су им композиције тек неколико година после снимања постајале популарне. Најбољи пример за то је песма „Плима" снимљена још 1968. године, која је тек четири године касније постала велики хит.

Ансамбл INDEXI настао је у првој половини шездесетих година када у свету лудују за инструменталним композицијама и ... ШЕДОУСИМА (SHADOWS). Стваралаштво INDEXA може да се подели на две фазе: експериментално-ентузијастичку и комерцијалну. Прва је обележила 1965; 1966, 1967, 1968. годину и иза себе оставила неколико изузетно вредних рок-нумера: „Да сам ја нетко", „Свијет у коме живиш", „Кривац си ти" и већ поменуту „Плиму". Да су и каснијих година наставили са истим полетом у рок-стваралаштву вероватно би се, судећи по музичком потенцијалу и специфичном интерпретаторском стилу вокалног солисте Даворина Поповића, још дуго задржали на челној позицији рок-група Југославије. Мало-помало, на жалост многих, INDEXI су се преоријентисали на комерцијалну музику. Истина је да су и ту имали успеха али истовремено су изгубили многе љубитеље рока који им највише замерају што нису снимили ни један ауторски албум. Састав је обећавао да ће начинити ЛП под називом „Извор", по истоименој композицији Хрвоја Хегедушића, али од тога ништа није било. У периоду прелаза од прогресивног рока ка комерцијалној музици снимили су веома симпатичну композицију „Све ове године". да би 1973. потпуно потврдили своју нову оријентацију песмом „Предај се срце" којом тријумфују на Шлагеру сезоне. Нешто више од годину дана песмом „И ти и нас двоје" за кратко време напуштају комерцијалне воде којима се убрзо враћају на прошлом Шлагеру сезоне и поново освајају прву награду композицијом „Ако твоје очи плаве".

На загребачком фестивалу извели су песму „Вољела је сјај у трави". Нису освојили награду али ова композиција је постигла запажен успех код публике.

ПЕСМА ЗА ОВУ НЕДЕЉУ

ВОЉЕЛА ЈЕ СЈАЈ У ТРАВИ

Музика: Владимир Делач
Текст: Маја Перфиљева
Изводе: Indexi

Вољела је „сјај у трави"
Лорку и Бодлера
живјела у свијету пјесме
рањива и њежна
маштала је овдје мирно
сасвим изван свијета.

Сва је била моја
а ипак далека . . .
Тражити ме немој,
немој никад звати

Заборави,
што је некад било нећеш наћи . . .
Сад си у животу
и морала би знати
нема више никог
да ти врати „Сјај у трави"

Вољела је „сјај у трави"
сад је неком жена
спусти се овај живот
на рамена њена
иако је душа њена

пјесмом занешена.
Визија из снова
обична је сјена . . .
Тражити ме немој,
немој никад звати . . .

Заборави,
што је некад било нећеш наћи . .
Сад си у животу
и морала би знати
престани да сањаш
и да тражиш сјај у трави!

ОМЛАДИНА 78 — КОНКУРС ЗА МЛАДЕ СТВАРАОЦЕ ПОЕЗИЈЕ

Право учешћа на конкурс имају млади ствараоци до 27 година старости. У обзир долазе само необјављени радови. Избор песама које одабере жири биће изведен на посебној приредби у оквиру Југословенског фестивала ОМЛАДИНЕ 78.

Радови морају бити достављени у четири примерка (откуцани на писаћој машини), до 1. марта 1978. године на адресу: ДОМ ОМЛАДИНЕ И ПИОНИРА — СУБОТИЦА, Харамбашићева 4, за Фестивал ОМЛАДИНА 78 — млади ствараоци поезије. На конкурс се примају радови писани на језицима народа и народности Југославије.

ТРАНА

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ?

ЖЕЉКО БЕБЕК — Булбулина 10, 71000 Сарајево

URIAH HEEP — Brom Organisation, 29—31 Oxford Street, London W. 1, England.

ABBA — Sweden Music A. B. Baldersgatan 1 P. O. Fack, S-10041 Stockholm 26, Sweden

ЏЕЗ АЛБУМИ

Према неким подацима у току прошле године у целом свету објављено је из области џеза нешто више од 700 плоча. Занимљиво је да од тог броја половина издатих плоча представља фоновна издања. Џез албуми, по истим подацима, бележе фантастичне тираже. На пример: плоча Мајнарда Фергусона и његовог оркестра КОНКВИСТАДОР продата је у скоро пола милиона примерака док је ову бројку већ одавно премашио албум „Heavy Weather" („Тешко време") групе ВЕДЕР РИПОРТ (WEATHER REPORT)

ДЕД ЕНД КИДС (DEAD AND KIDS)

Тинејџерски састав ДЕД ЕНД КИДС за кратко време нашао се у самом врху најпознатијих представника панка. Вођа групе и душа састава је басиста Аластер Кер који је са органистом Дејвидом Џонстоном неколико пута покушавао да оформи састав. Праве људе су пронашли, како кажу, тек пре нешто више од годину дана, и то прво певача Робија Греја, затим бубњара Рикија Сквирса и тек на крају гитаристу Колина Ајворија, коме је тада било само 15 година. Занимљиво је поменути да је име групи дала Аластерова мајка која је у почетку пратила сина и његове другове на концертима. Иначе, Аластер потиче из једног сиромашног глазговског кварта и пре но што ће основати групу ДЕД ЕНД КИДС, као и његови пријатељи из састава, живео је у правој беди. Група, за разлику од сличних не свира агресивно, већ меки рок (soft rock).

И поред музичких квалитета које им нико не оспорава, ова петорица младића настоје да и изгледом и понашањем скрену пажњу на себе. Због тога се облаче веома упадљиво. Роби носи „вруће панталонице" са хознтрегерима, Рики је увек у пругастим чарапама дречавих боја, док најмлађи, Колин, преко рамена увек носи неку животињу — играчку. Дејвид је најумеренији, а Аластер боји косу у црвено, на кошуљу без крагне увек ставља кравату, а преко тога облачи сако изражених пруга и десена.

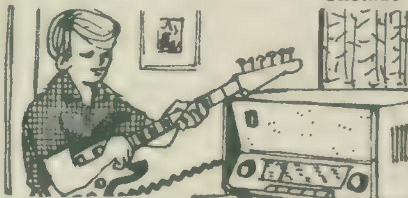
Композиције пишу углавном Аластер, Роби и Дејви, мада им је два највећа хита „Дали сам у праву" (»Have I the Right«) и „Растанак" (Breakaway) написао Бери Блу.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

Интересује ме да ли електрична гитара може да се прикључи у радио уместо у појачало. Да ли се при томе губи квалитет звука гитаре?

Томе Митревски
Скопље

Електрична гитара може да се прикључи на радио и то у улаз који је предвиђен за прикључак грамофона. Квалитет звука се неће мењати, али способност радија као појачала је веома мала, око 2—3W, па нећеш имати довољну снагу. Али, за вежбу је и то довољно!

Да ли од класичне хармонике може да се направи електрична?

Саша Ивановић
Ниш

Израз „електрична" хармоника не постоји већ „озвучена". Да бисмо „озвучили" ахрмонику потребно је да у њу уградимо микрофоне (три па и више). Материјал потребан за „озвучење" не може да се купи код нас, сем код неког мајстора за оправку хармоника.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВИЈЕСТИ ИЗ ТИТОГРАДА

У Титограду је формирана нова група која свира прогресиван џез-рок. Ријеч је о вокално-инструменталном саставу ДИСС. На репертоару ове групе налазе се стране композиције, мада имају и сопствених нумера. Њихови шоу програми имају успјеха код младе пуб-

лике. Састав сачињавају: Драган Раковић (соло-гитара), Иван Ускоковић (бубњеви), Савино Батанов (електрични клавир и вокал) и Само Брновић (бас-гитара). Сви су чланови удружења естрадних умјетника.

Назив ДИСС потиче од иницијала име на чланова ове групе.

МИРА СТАНОВИЋ
Косте Рацина 71
81 Титоград
(хонорар 100 дин.)

Обавештавамо читаоце да нећемо објављивати вести без слике.

ПОП-ЗАНИМЉИВОСТИ

ГРЕГ АЛМАН И ШЕР (GREGG ALLMAN I CHER)

Грег Алман, гитариста и композитор, и певачица Шер (некада познати дуо Sony and Cher) недавно су издали албум. На промоцији ове плоче нису присуствовали ни Грег ни Шер. Обоје су се у то време налазили у болници. Грег се лечио од алкохолизма, док се Шер подвргла пластичној операцији лица. Иначе, у последње време много се причало о идили између њих двоје.

РИНГО СТАР

Недавно је Ринго Стар, који у последње време углавном путује по свету и снима филмове, добио веома примамљиву понуду за продају своје куће у Беркширу у Енглеској. Један арапски шеик понудио му је око две милијарде старих динара за кућу коју је популарни бубњар купио још у време велике славе БИТЛСА. Да ли кућа стварно толико вреди или, пак, богати шеик жели да повремено станује у дому у коме је своје слободно време проводио један од најславнијих поп-музичара свих времена, тешко је рећи.

СРЂАН МАРЈАНОВИЋ

Млади београдски кантаутор Срђан Марјановић недавно је одлучио да оснује сопствену групу. Састав НОВА ДИМЕНЗИЈА који сачињавају већ доказани београдски музичари биће пратећа група Срђана Марјановића. С НОВОМ ДИМЕНЗИЈОМ Срђан ускоро креће на велику турнеју по Совјетском Савезу.

НАША КАРИКАТУРА

НЕДА УКРАДЕН — Томе Међе 54, 71000 Сарајево

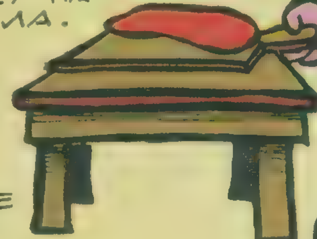

ШНИЦЛЕ СА ПЕЧУРКАМА У ЕКСПРЕС ЛОНЦУ

(за 4 особе)

Пола килограма јунећих шницли излупајте тучком док не омекшају, посолите их и побиберите.

Исеците 1/4 кг свежих печурки – шампињона и то сваку на четири дела. Ако су печурке крупне одбаците петељке, а ако су ситне оставите их.

Једну осмину килограма сланине исеците на танке парчиће.

Затим у претис-лонац ставите толико уља да покрије дно, па ређајте ред печурки, ред сланине, ред меса, па опет ред печурки итд. Последњи ред треба да буде месо. Лонац поклопите и ставите на штедњак. Кад лонац запишти оставите га на ватри још 20 минута.

У доста слане воде обарите пола велике шоље пиринча па кад шницле буду готове прелијте пиринчом и тако служите.

ТОРТА КОЈА СЕ НЕ ПЕЧЕ

Умутите 250 грама маслаца, 250 грама шећера у праху, 8 жуманаца и 200 грама растопљене чоколаде (растопите је на млакој плотни на фолији). Одвојено улупајте 8 беланаца па их сипајте у масу коју сте претходно умутили и мутите још мало све заједно. Скувајте 5 шољица црне кафе и у њу потапајте 250 грама кекса „Петит бер". На дно дугачког тањира ставите масан папир па ређајте кекс потопљен у кафу и премажите га филом, затим ређајте други ред кекса па фил. Торту ставите у фрижидер, а кад се маса стврдне прелијте шлагом и опет ставите у фрижидер до служења.

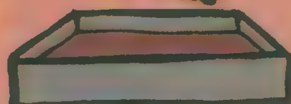

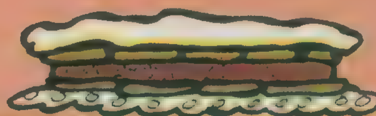

Преподневно сунце 25. августа 1976. године јасно је обасјавало це ли Битољ и аеродром недалеко од њега, кад се стари и много пута испробани „дотез" лагано одвојио од тла и винуо у ваздух. Кружећи полако, пажљиво праћена знатижељним погледима мноштва људи са травнате „писте", летелица се у концентричним круговима дизала све више, да би после минут-два достигла прописану висину од 800 метара.

Тада се из тамне утробе авиона појавио први падобранац и тренутак касније изнад њега се залелујала велика шарена купола падобрана. Јер, тог дана била је редовна тренажа и обука падобранаца битољског аеро-клуба „Мирко Тодоровски" и на програму је било уобичајено скакање

• ЧОВЕК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ • • •

Не знамо коме је од нас двојице било језивије!

Кад је дошао и његов ред, опет се насмешио и махнуо друговима у авиону. Храбро, радујући се унапред незаборавним тренуцима који следе, наглавачке се суноврати ван авиона, у дубину. Следећег тренутка и њему, и друговима у авиону, и свима који су искакање гледали са земље, застао је дах. Драма је поче ла.

КАО ПТИЦА СКЛОПЉЕНИХ КРИЛА

Падао је стреловито, осећајући како му тело гута дубина, али сасвим другачије него што је научио и тај ужасно ружни, неразвијени падобран његов пропуст.

А доле, на трави, утабаном узлетишту, лица свих оних који су га гледали како немоћно јури ка њима била су све бледа. Од свих је најбескрвније било лице Илије Степановског. Укоченог погледа, тела преточеног у грч, у немоћ и псов ку, готово на ивици плача, гледао је како Пецо беспомоћно јури ка исувише тврдој и немилосрдној земљи за његово лагано тело.

И тада, готово не размишљајући, пуштајући да му рука то учини сама и без наредбе из уморног мозга, Пецо је хитро и снажно повукао ручицу помоћног

800 МЕТАРА ЈЕЗЕ

с падобраном са висине од 800 метара.

Сваки заокрет авиона и сваки излазак падобранаца из њега са земље је помно пратио искусни професионални падобрански инструк тор тридесет петогодишњи Илија Степановски. Већ једанаест година бави се послом у којем се готово свака грешка или пропуст плаћа животом. Ипак, задовољним га је чинило осећање да су његови ученици храбри, дисциплиновани и скромни, а то су услови да постану добри падобранци.

Али, понекад су и одважност и знање немоћни. Тај сунчани дан остао је за инструктора Илију Степановског и двадесет једногодиш њег падобранца, студента архитектуре Пецу Радовског, незабораван: обојица су истовремено, а сваки на свој начин, гледали право у лице смрти.

ХРАБРО У СУНОВРАТ

Требало је да то буде четрнаести Пецин скок.

Увек насмејани младић, који својим лицем и стасом више подсећа на дечака, иначе већ пет година мотор ни пилот и три године падобранац, несташно је махнуо руком пријатељима улазећи у авион:

— Важно је да сам успеш но извео онај баксузни тринаести скок. Сад ће све ићи лакше.

Неколико другова пре ње га без проблема су се приземљили и Пецо је нестрпљиво очекивао свој ред.

Минут-два пре него што је закорачио у 800 метара дубок бездан испод себе, још једном је муњевито прелетео погледом преко резервног падобрана причвршћеног на грудима. Погледао је и дугачку „гуртну", јаку платнену траку ко ја га је привидно везала за авион. У ствари, њен задатак је био да, при изласку из авиона, извуче такозвани „пилот падобранчић", ко ји затим повлачи велики, главни падобран.

РАДУЈУЋИ СЕ УНАПРЕД ТРЕНУЦИМА ЗАНОСА И ЛЕПОТЕ, МЛАДИЋ ЈЕ ОДВАЖНО СКОЧИО У ДУБИНУ. СЛЕДЕЋЕГ ТРЕНУТКА И ЊЕМУ И ДРУГОВИМА У ЛЕТЕЛИЦИ, И СВИМА КОЈИ СУ ИСКАКАЊЕ ГЛЕДАЛИ СА ЗЕМЉЕ, ЗАСТАО ЈЕ ДАХ.

навикао. Шумило му је у ушима, земља под њим и сунце над њом преламали су се и смењивали у видокругу, док је чекао онај нарочити трзај кад се развије 60 квадратних метара свиле главног падобрана.

Међутим, секунди су пролазили, а он је падао попут птице склопљених крила. У једном тренутку погледао је изнад себе, али оно што је видео није га уплашило: падобранчић који је извукла гуртна омотао се око ужади извученог главног падобрана због чега његова купола није могла да се рашири. Помислио је на тренутак да му можда нема спаса, али у то није и поверовао. Учини му се, у магновењу, све као сан.

И даље је падао и земља, тврда и неизбежна, која је његово тело све јаче вукла ка себи, била је све ближе. Иза њега је остало већ око пет стотина метара.

Погледао је још једном изнад себе. Кроз издужене и сплетене конопце падобрана и увијено платно што је немоћно шуштало при све бржем падању угледао је начас авион како кружи над њим. И уместо да се уплаши, да врисне у тај ветар који му је, чинило се, спрујао кроз цело тело, он је грозничаво мислио где је и како погрешио. Јер, већ је био толико искусан падобранац, и још искуснији пилот, да је знао да је

падобрана на грудима и насмешио се, сам за себе: испред очију му муњевито пролетеше ужад, лагани трзај занесе му и умири тело и успори падање.

Резервни падобран био је отворен.

И СМЕЛИ ПЛАЧУ...

Сви су га гледали као чудо кад је тресну о тле. Отресајући прашину са специјалног падобранског одела и скидајући кацигу, он их је погледао ведрим, насмејаним погледом: ево ме, живог и здравог, и није ми ништа.

Први га је, чврсто и ћутке, загрлио инструктор Или ја, а затим сви остали. А Пецо, готово не обазирући се на све то, миран и без имало узбуђења, покупио је резервни падобран, падобранчић и неразвијену куполу главног падобрана.

Носећи све то ка хангару, корачајући поносно као пос ле најбоље изведеног скока, на тренутак је застао; његово витко тело се повило и претворило у један велики грч а затим у готово нечујан, али снажан и искрен плач. Осетио је како му од страха који га је стигао тек сада ноге клецају, мисли постају споре а руке немоћне.

Није скакао само неколико следећих дана.

И. Лончар

ЏОН ЛОЏИ БЕРД ВЕЛИКИ П

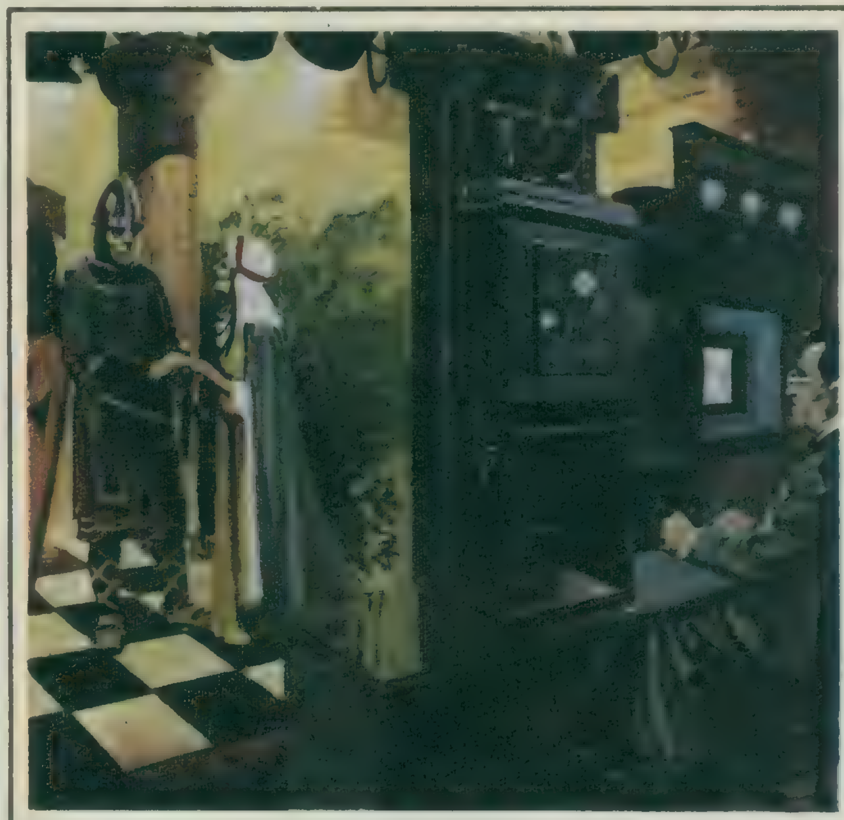
1 **СЛЕДЕЋИ ИКАРА** — У Шкотској се 1888. родио Џон Лоџи Берд, син једног високог чиновника у приморском месту Хеленсбург. Први велики хоби малог Џона била је фотографија и био је председник фото-секције у својој школи. Осим фотографије интересовало га је још много тога, највише машине. Једног дана направио је, уз помоћ пријатеља, једрилицу и са крова родне куће полетео у авантуру. Конструкција једрилице није издржала и поломила се још у ваздуху, а Џон се нашао на трави, срећом са незнатним повредама.

2 **ИЗУМИТЕЉ ЧАРАПА** — На универзитету Берд је веома брзо стекао диплому природних наука, али не и посао. Једног прохладног дана, тражећи посао, озеблих ногу, сетио се да их увије у старе новине, па му је било много топлије. То му је дало идеју. Знао је да вуна апсорбује влагу, па је почео да производи чарапе од памука, које су чувале ноге топлим и сувим. Продавао је чарапе апотекама и продавницама галантеријске робе, па зарадио и прилично пара. То што је пронашао „идеалне" чарапе није помогло њему лично да се ослободи сталних прехлада, па је потражио топлије поднебље.

5 **КОНКУРЕНЦИЈА ИЗ АМЕРИКЕ** — Лоше здравље и хронични недостатак новца мучили су Берда целог живота, али 1926. и 1927. његово име се све више објављује у новинама и многи научници и пословни људи почињу да се интересују за његова истраживања. Он поново демонстрира телевизију пред научницима и репортерима у својој лабораторији у лондонском Сохоу, где сада живи. Иако је сада могао да емитује слику из једне собе у другу, још није могао да реши проблем преноса покретне слике. У međувремену, у Америци такође раде на усавршавању телевизије и то уз велике инвестиције.

6 **РАДИО ВАЖНИЈИ** — Коначно, захваљујући помоћи пријатеља, Берд је био у стању да оснује компанију и купи преко потребне апарате од којих су многи морали да буду специјално израђени. Било је то 1929. када се радио-компанија Би-Би-Си заинтересовала и дозволила Берду да емитује прве телевизијске филмове. Ова идеја је била за већину људи — необична новотарија, а први телевизори били су необично скупи. Компанија Би-Би-Си у то време није слутила колики ће значај телевизија ускоро да добије, и још је била убеђена да је радио најважније средство комуникације.

ИОНИР ТЕЛЕВИЗИЈЕ

3 **ПРОДАВАЦ ЏЕМА** — Пријатељи су саветовали Берду да се настани на сунчаном Тринидаду. Али требало је од нечега и живети. Трговина памучном робом није доносила много пара, па је Берд покушао да живи од производње џема и мармеладе од шећера и воћа које је расло на острвима. Али, опет није имао успеха. Последњим средствима Џон Берд се враћа у Енглеску и почиње с новим послом — прављењем сапуна! Оснива компанију „Бердов брзи чистач“ и, неочекивано, овај посао му цвета и доноси велику зараду.

4 **РОЂЕЊЕ ТЕЛЕВИЗИЈЕ** — У међувремену неки конкурент проналази ефикаснији сапун од његовог и Берд је поново птица селица. Одлази у Хестингс, отвара малу трговину, а у собици изнад ње почиње своје прве експерименте око преношења слике путем ваздуха. То је рођење телевизије. Први примитивни апарат био је само маса жица и батерија, али је њим Џон Берд ипак успео да импресионира приличан број људи, који су били у стању да схвате значење свог изума и његову феноменалну будућност. Полако, почела је да стиже и новчана помоћ.

7 **ПРЕНОС КОЊСКИХ ТРКА** — Један од Бердових првих тријумфа био је да преноси 1931. коњички дерби из Ипсома. Он се у то време интересовао за могућност преноса на великом екрану, комбинујући телевизију и биоскоп и 1932. пет хиљада људи пратило је дерби седећи у једном биоскопу у Лондону. Али Бердов тријумф био је кратког века. Компанија ЕМИ Маркони потрошила је много новца на истраживања и Би-Би-Си је требало да одлучи који је систем бољи. На жалост, Берд је био лош продавац својих изума и усвојен је ЕМИ систем.

8 **ЈЕДАН ОД ПРВИХ** — Читав Бердов живот и истраживања разбили су се на парчиће. Ипак, нашао је снаге да настави са производњом телевизијских апарата и са експериментима на затвореном систему телевизије, помоћу којег би се програм емитовао у биоскопима и позориштима. Али, у освит другог светског рата, 1939, влада је забранила телевизију. Берд је ипак наставио са експериментима. Телевизори већег екрана и телевизија у колору били су његов циљ. На жалост, умро је од запаљења плућа пре него што су његове идеје биле лансиране. Берд, ипак, остаје у историји телевизије као један од њених пионира.

ФАНТАС-
ТИЧНА
ПРИЧА

РЕЈ БРЕДБЕРИ

РАЗОРУЖАЊЕ

Седите, младићу — рече официр.

— Хвала — одговори наредник и седе.

— Причали су ми о вама — рече официр љубазно. — Ох, ништа важно. Нервоза. Умор. Већ месецима слушам о вама, и тако сам одлучио да вас позовем. Можда бисте желели да промените посао? Да одете у иностранство? Или у зону ратних операција? Ви сте вероватно од оних који нису у стању да по цео дан седе за писаћим столом?

— Не, нисам — одговори наредник.

— Шта бисте хтели онда?

Наредник слеже раменима и загледа се у своје руке.

— Шта бих хтео? Хтео бих да живим у миру. Да се испуни оно што сањам сваке ноћи: да топови у целом свету зарђају и постану неупотребљиви, да бактерије у биолошким бомбама постану нешкодљиве, да се тенкови заглибе у мочварама. Ето шта бих хтео!

— Сви бисмо то хтели, разуме се. Али, сад није време за такве разговоре. Реците ми куд бисте желели да вас упутимо. Можете да бирате: или у западну ратну зону, или у северну. — Официр је показао на карту на свом столу.

Корњача без оклопа

Но, наредник је наставио као да га није чуо. Изгледало је да разговара са својим рукама, у које је нетремице гледао:

— Шта бисте радили ви официри, шта бисмо радили ми војници, шта би радио свет кад бисмо сутра ујутро, пробудивши се, открили да је целокупно наоружање претворено у прах и пепео?

Официр, схвативши да мора употребити сву своју дипломатску вештину, осмехнуо се.

— Веома занимљиво питање — рекао је. Много ми се допадају теоријска расправљања. Дакле, кад би се тако нешто догодило, убеђен сам да би цео свет захватила паника. Свака држава би помислила да је само она разоружана, да је то непријатељ остварио неки свој паклени план. Дошло би до читавог таласа самоубистава, послови би стали. Једном речју, трагедија.

— А после? — упитао је наредник. — Кад људи схвате да је цео свет разоружан и да се немају више чега бојати, шта ће се онда догодити?

— Све државе ће се поново наоружати, утркујући се ко ће пре.

— А ако и то оружје пропадне?

— Онда ће се ратовати тојагама, каменицама. Ако им и то буде одузето, тући ће се песницама, клаће се зубима. Ако им одсеку руке и поваде зубе, испуниће атмосферу са толико мржње да ће птице падати мртве са телеграфских жица.

— Значи, ви мислите да то не би било добро?

— Тако је. Како би се осећала корњача кад бисте јој скинули оклоп? Ето, тако би изгледао свет без оружја. То би била пропаст људске цивилизације.

Наредник је одмахнуо главом.

— Не, не могу да верујем да лажете и себе и мене из страха да ћете изгубити свој добро плаћени положај.

— Верујте шта хоћете, али доста је причања. Оставите ви ту своју рђу и вратите се послу. Рђа на топовима, ха-ха-ха!

Наредник се тргао.

— Откуд знате да је имам?

— Шта да имате?

— Рђу.

— Шта вам је, човече? Сами сте говорили о зарђалим топовима.

— Ах, да. Па, то је тачно. Могао бих да пустим рђу у дејство још вечерас. Чак и сада... одмах.

Официр је прснуо у смех.

— Не причајте глупости!

— Нису то глупости. Да ме нисте позвали, сам бих дошао на разговор. Већ годинама радим на овом проналаску и мислим да сам коначно успео. У питању је структура неких атома. Ако их пажљиво посматрате, открићете да се атоми челика покоравају једном веома прецизном правилу. Ја сам трагао за фактором који би био у стању да поремети ову равнотежу атома челика (можда нисте знали да сам ја дипломирао физику и металургију). Најзад сам нашао оно што сам тражио: фактор који доводи до муњевите оксидације.

— У СТАЊУ САМ ДА ФАКТОР КОЈИ ДОВОДИ ДО МУЊЕВИТЕ ОКСИДАЦИЈЕ УСМЕРИМ НА ТЕНКОВЕ, АВИОНЕ, РАТНЕ БРОДОВЕ.

— Али, челик се не употребљава само за оружје.

— Знам. То ми је представљало знатну тешкоћу. Наша цивилизација је заснована на челику и ја нисам желео да је уништим. Штета би било да се сруши макар и једна вишеспратница само зато што има челика у себи. На крају сам успео да решим и овај проблем: у стању сам да онај свој фактор усмерим само на топове, тенкове, авионе, ратне бродове. Ако буде потребно, на исти начин ћу уништавати и бакар, алуминијум, месинг.

Неко је луд

Официр се био нагнуо преко стола и нетремице је гледао наредника.

— Неко од нас двојице је луд —

ШРАФНО

рекао је најзад. — А сигуран сам да то нисам ја.

Узео је налив-перо направљено од чауре митраљеског метка и стао да испуњава један формулар. Кад је био готов, пружио га је нареднику.

— Однесите ово још данас доктору Метјусу. Нека вас прегледа од главе до пете... Зар ви сами не осећате да вам је потребан лекар?

— Никад се нисам осећао боље. Жао ми је само што ми не верујете, али ускоро ћете променити мишљење. Рећи ћу вам још да сам конструисао мали апарат који ми омогућује да по вољи усмеравам дејство оног свог фактора. Апарат је толико мали да се може носити у џепу, али је веома снажан: има радијус акције од 1.500 километара. Захваљујући регулатору, могу да га подешавам на разне врсте челика. За неколико дана могао бих да уништим све наше оружје. После тога бих отишао у Европу. За месец дана, цео свет би био заувек ослобођен ратне море.

— Којешта...

— Није ми лако било донети ту одлуку. Размишљао сам више од месец дана. Забрињавала ме је помисао шта ће бити када, као што ви кажете, скинем корњачи оклоп. Али, сада се више не двоумим. Разговор с вама убедио ме је да сам на правом путу. Зар су некад људи могли да замисле да ће им изнад глава летети авиони? Зар су могли да предвиде експлозију атомске бомбе? Тако и ви мислите да је мир немогућ. А он је и те како могућ.

— Хајде, узмите овај формулар и идите брзо доктору Метјусу — рекао је официр, кога је овај разговор већ почињао да замара.

Наредник је устао.

— Значи, не верујете ми?

— Није важно да ли верујем. Важно је да вас доктор погледа, а после ћемо одлучити шта ћемо с вама.

— Ја сам већ одлучио. Овог часа напуштам базу. Имам пропусницу... Хвала вам што сте ме стрпљиво саслушали.

— Тренутак, наредниче, не журите толико. Нема разлога да одете. Нико вам не жели никакво зло.

— Знам, зато што ми нико не верује. До виђења, господине.

То проклето перо

Кад је наредник отишао, официр је неко време гледао у врата, а онда, као да постепено долази к себи, уздахнуо је и протрљао очи. Глупости! Зар је тај млади човек мислио да ће он поверовати у његову причу? Добро је учинио што га је послао лекару.

Десетак минута касније, зазвонио је телефон. Одсутно је подигао слушалицу, а онда се пренуо кад је препознао глас доктора Метјуса.

— О, ви сте, докторе! Баш сам хтео ја вас да позовем... Да, желео сам да га погледате. Томе младићу није све бистро у глави. Мислим да му је потребан одмор... Па, што сте закључили?

Заћутао је и пажљиво слушао шта му доктор Метјус говори.

— Тренутак, хтео бих то да прибележим — рекао је. Посегнуо је за налив-пером у џепу, али га није било. — Сачекајте мало, докторе, негде сам затурио то проклето перо. Сад је било ту...

Спустио је слушалицу на сто и стао да тражи. Међу хартијама га није било. Најзад је завукао руку дубоко у џеп и напипао нешто. Била је то некаква фина прашина, боје рђе.

Неколико секунди је гледао у своје прсте, а онда је подигао слушалицу.

— Докторе! — викнуо је. — Прекините везу, зваћу вас касније!

Дрхтавом руком окренуо је један број.

— Је ли то стражар на капији? Слушајте ме пажљиво. Сад ће наићи наредник Холис... познајете га, зар не? Задржите га! Пуцајте у њега ако не буде хтео да стане!

— Али, господине, не могу...

— Шта кажете? Не можете?

— Не могу, зато...

Трчите за њим!

Глас у слушалици се прекинуо и чуло се само дисање које као да је долазило из велике даљине.

— Слушајте! Хеј, чујете ли ме? — викао је официр. — Имате ваљда пушку, до ђавола!

— Не могу више да пуцам — рекао је тихо стражар.

Официр је треснуо слушалицу и скљокао се у фотељу. Бар пола минута остао је непокретан, отворених уста. Сад је знао шта се догађа напољу; није било потребно да оде до прозора.

Напољу, хангари су се просто топили и нестајали пред запрепашћеним погледима људи. Авиони су се претварали у црвенкасту прашину, коју је разносио ветар. Распадали су се и тенкови и камиони. Остајале су само гуме, које су се весело котрљале по асфалту, док су возачи псовали нашавши се одједном на земљи.

— Господине... — чуо се стражарев глас из слушалице.

Официр ју је опет принео уву.

— Ово је страшно — настављао је стражар. — Ох, боже...

— Слушајте! — викнуо је официр. — Трчите за њим, ухватите га! Убијте га песницама, задавите га. Хоћу да га видим мртвог... Ево ме тамо!

Спустио је слушалицу и, механички, отворио фиоку у којој је држао службени револвер. Уместо њега, сада је тамо стајала гомилица црвенкасте прашине. Опсовао је и појурио ка вратима.

Док је излазио, дохватио је једну столицу. Од дрвета је, помислио је. Добро буково дрво. Треснуо је њоме по зиду неколико пута док се није распала. У рукама му је остала само нога. Црвен у лицу од узбуђења и беса, потрчао је према капији, витлајући тим комадом дрвета.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Познавати друге је мудрост; познавати самога себе врхунска је мудрост.

(Лао Це)

укрштене речи

ДУВАЧКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ — ЛИМЕНИ:

1. Један од најстаријих инструмената, води порекло из Азије. Ако је на повлачење назива се позауна. 2. Инструмент са вентилима који се употребљавају у свим оркестрима. 3. Инструмент меканог тона, назива се и хорна. У почетку се употребљавао у лову и ратничким походима. 4. Инструмент са најдубљим регистром из групе лимених дувачких инструмената.

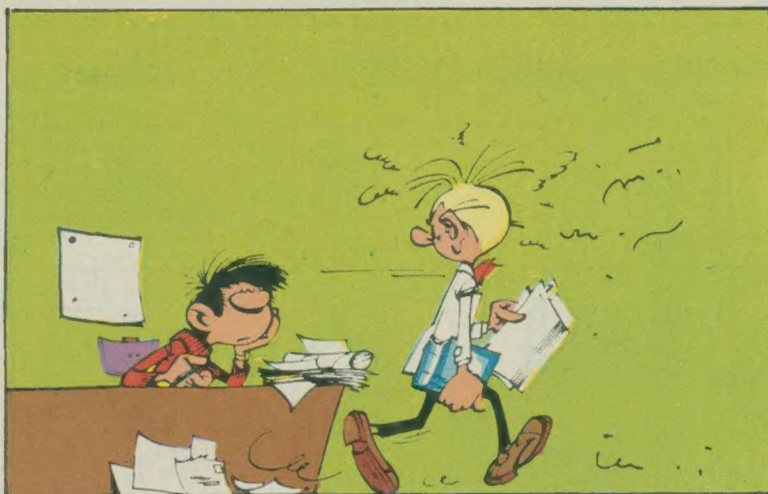
АУТОР: ВЕ-МАК	2	ФРАНЦ. КОМПОЗИТОР ЖАН ФИЛИП	ЕГИПАТСКИ БОГ СУНЦА	ОСКУДНОСТ, СЛАБОСТ	ИСТОРИЧАР / БОЛЕСТ		РЕКА У ТАЈЛАНДУ	РИМА, СРОК	
1								ЦРКВЕНИ ПРАВИЛНИК	
РАСКОПАТИ, РАЗРИТИ									
УОБРАЖЕНКО									
СО ТЕТРАБОРНЕ КИСЕЛИНЕ							ОСТАТАК ПРИ ТОПЉЕЊУ СЛАНИНЕ		ЋОСАВА ОСОБА
АМПЕР		БАЦАЧ КУГЛЕ ИВАН / И. Т.							
БАШТА	ПИСАЦ ВЕЛИКАНОВИЋ / 3				М. ИМЕ / ТЕРЕНИ СА ОВСОМ				
			РЕКА У СЛОВЕНИЈИ / СТЕЗАЧ					ИМЕ ПЕВАЧА ГАБРИЋА	
НУЛА		ИСТИНСКА / БЕЛГИЈ. ШАХИСТ							
ПЕВАЧ ИЗ ЧССР, КАРЕЛ				РЕГУЛ. КРВОТОКА / ГРАД У ИТАЛИЈИ					4
НЕЗНАТНА КОЛИЧИНА ЧЕГА	СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ / ОКВИР					НАШЕ ОСТРВО			
							ОВДЕ / ЗНАК САРАЈЕВА		
РУЖИЧАСТ						СЕВЕРНИ ЈЕЛЕН, ЛОС / МЕТАР			
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			НАША ГЛУМИЦА, МИЛЕТИЋ						

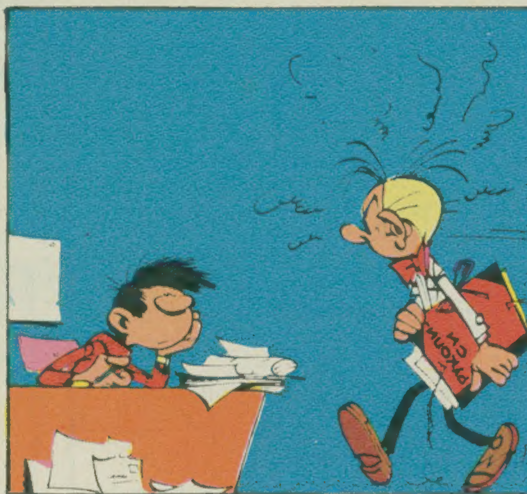
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: А, а, КИПЛИНГ, б, управо, ЗЕ, лектор, ак, Аро, алге, ниско, алт, потиснути, В, тетреби, силина, ким, ће, Орест, танин, И(ван) Ц(анкар), плен, око, р, отац, адут, ШИЛЕР, ада.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

О КОЛОР-ФОТОГРАФИЈИ

Интересује нас како се развијају колор-филмови и како се праве колор-фотографије.

Требаљевац Томислав и Саљиху Бајрам, Суботица

Развијање свих врста колор-филмова, било да је у питању негатив или дијапозитив-филм, врло је сложен хемијски и технолошки процес. Сваки колор-филм обележен је посебним ознакама које захтевају одређен лабораторијски поступак, и то врло прецизан. У целом поступку потребна је ванредна чистоћа и пажња. У свим великим градовима код нас постоје лабораторије које обрађују ове филмове. А ако сами желите да се бавите овим послом, рачунајте с тим да је то веома скуп хоби...

Корисна обавештења о основама и техници фотографисања наћи ћете у књигама које могу да се купе у свим већим књижарама. То су, између осталих, књига В. Мојсиловића „Све о колор фотографији", затим „Фотографски колор процеси" М. Николајевића и књига Драгољуба Казића „Елементарна техника фотографије.

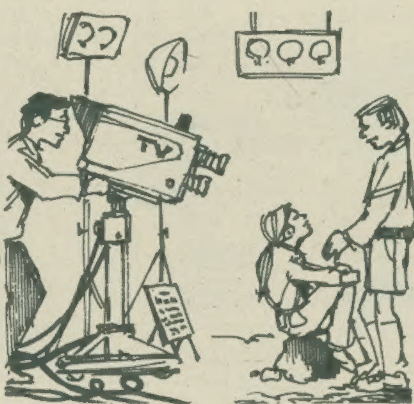
ТРИНАЕСТОГОДИШЊАЦИ

Желела бих да сазнам адресу и право име дечака Веље из серије „Тринаестогодишњаци".

Марика Марковић, Пожега

Добили смо десетине писама у којима се читаоци интересују за ову серију и екипу која је припремала. Међутим, емитовање серије је завршено, а судећи по интересовању гледалаца верујемо да ће доживети и репризе.

„Тринаестогодишњаке" је припремила сарајевска телевизија а њен уредник је био Здравко Остојић. Адреса је: ТВ Сарајево, Шесте пролетерске бригаде бб, 71000 Сарајево.

ФУДБАЛСКА БРАЋА

Молим те да објавиш адресе браће Сафета и Сеада Сушића, наших фудбалских репрезентативаца.

Љиљана Јовановић, Богатић

Сафету, млађем брату и играчу „Сарајева", можете писати на адресу његовог клуба: ФК Сарајево", Маршала Тита 40, 71000 Сарајево. Сеад је члан „Црвене звезде" чија је адреса: ФК „Црвена звезда", Љутице Богдана 1, 11000 Београд.

ПРЕ 39 ГОДИНА...

Желео бих да знам којег је датума изишао први број Забавника, и ако можеш да ми кажеш ко је први дошао на ту идеју о „Политикином забавнику".

Зоран Пешић, Београд

Први број „Политикиног забавника" изишао је 28. фебруара 1939. године. Лист је добио име на конкурсу на коме је учествовало 34.998 читалаца „Политике".

Забавник је тада штампан на формату „Политике", имао је 12 страница и излазио је два пута недељно, уторком и петком.

На идеју да се покрене „Политикин забавник" дошла је група „Политикиних" сарадника у којој су били угледни новинари и уредници Владислав Рибникар, Душан Тимотијевић, Мирослав Стефановић и други. Лист није имао засебну редакцију. Уређивали су га и њему сарађивали новинари и илустратори „Политике".

НЕ ШАЉИТЕ НОВАЦ!

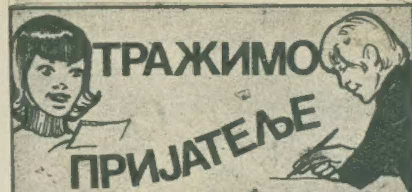
Желио бих да одговориш и на моје питање, али не у „Забавнику", већ на моју адресу. Зато ти и шаљем десет динара. А питање гласи? Где све у Југославији постоји удружење хипнотизера, мађионичара и факира?

Дражен Туцаковић, Дунавска 76, Осијек

Информације о удружењима људи од варке, хипнозе и факиризма можеш добити ако се обратиш, на пример, на адресу „Интерестранд", Адамићева 13 и 15, 41 020 Загреб. То је установа која организује многе наступе мађионичара и факира код нас.

А твоје писмо ипак објављујемо у „Забавнику" само ради тога да читаоци више у писму не би слали на Редакцију новац. Твојих десет динара уредно ћемо ти вратити.

Весна Арсенијевић, 34000 Крагујевац, Булевар октобарске револуције 22/37 12 година, сакупља значке, маркице и разгледнице.

Сеад Хафизовић, 71000 Сарајево, Добојска 24 — 18 година, воли све што воле млади

Мирослав Живковић, 56236 Илок, Ловка 66 — 18 година, скупља постере, разгледнице и лептире

Весна Бошњак, 54000 Осијек, Шумадијска 54 — 14 година, скупљам привјеске, навијам за „Црвену звезду"

Душка Брчин, 71320 Вогошће, О.Ш. „Игмански марш" — скупљам значке, разгледнице и салвете.

Жељко Короман, 79450 Љубушки, с. Радишићи — поред пријатеља скупља и хемијске оловке

Озренка Цакић, 16232 Бошњаце, О.Ш. „Радоје Домановић" — скупља значке и воли забавну музику, навија за „Партизан"

Петар Кљајић, 25220 Црвенка, Моше Пијаде 51/8 — 9 година, ученик III разреда, скупља маркице, значке и постере, воли Бијело дугме и Амбасадоре

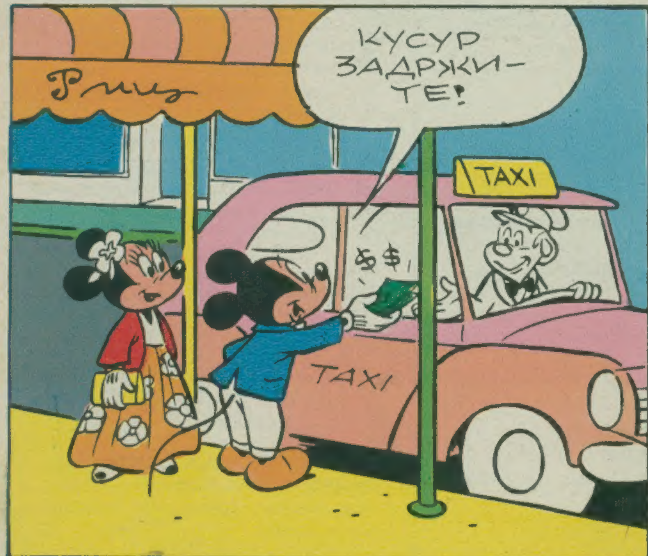
Харис Жарко, 71001 Сарајево, Ваљевска 1а — 12 година, скупља значке и постере, воли поп-музику

WALT DISNEY
МИКИ

ГДЕ СУ ТИ КОЛА, МИКИ?

НА ОПРАВ-ЦИ...

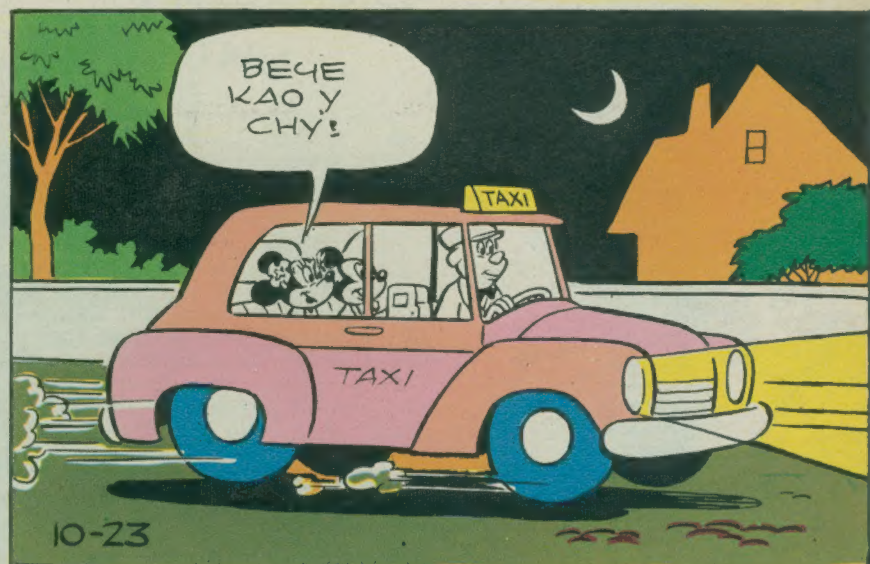

... ВЕЧЕРАС ЋЕМО УЗЕТИ ТАКСИ!
TAXI

КУСУР ЗАДРЖИ-ТЕ!
TAXI
TAXI

МИКИ, ВЕЧЕРА ЈЕ БИЛА БОЖАН-СТВЕНА!

ХВАЛА!

БЛАГАЈНА
ВАРИЈЕТЕ
ВЕЧЕРАС „ДВОЈЕ НА ТАХИТИМА"
ДВЕ, МОЛИМ!
ЦЕНЕ УЛАЗНИЦА

ВЕЧЕ КАО У СНУ!
TAXI
TAXI
10-23

ТАМАН КОЛ'КО ЈЕ ОТКУЦАО ТАКСИМЕТАР! НЕМАМ ВИШЕ НИ ПАРЕ!

МОРАМ ТИ РЕЋИ, МИКИ, ДА ЈЕ ОВО БИО ПРВОКЛАСАН ПРОВОД!

